

UGSEAD

Uluslararası Güzel Sanatlar Eğitimi Araştırmaları Dergisi
International Journal of Research in Fine Arts Education

<http://ugsead.penpublishing.net>

PENACADEMIC

**Resim-İş Eğitimi Programında Yer Alan Kuramsal Dersler Hakkında
Öğretim Elemanlarının Görüşleri¹**

**Evaluation of Teacher Educators' Views About Theoretical Courses In
Art Teaching Undergraduate Programme**

Berivan EKİNCİ

Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

Ayşe ÇAKIR İLHAN

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

Geliş Tarihi: 03.12.2020

Kabul Tarihi: 12.12.2020

Anahtar kelimeler:

Resim-iş öğretmenliği, eğitim programı, kuramsal ve zorunlu sanat dersleri.

ÖZET

Resim-iş öğretmeni adaylarının sanatsal alanda uygulama yapabileceği atölye derslerini destekleyen kuramsal sanat derslerinin bireyin sanatı ve sanatçıyı tanıması, olaylara yaklaşımı, fikir üretebilmesi, yaşadığı çevreyi algılayabilmesi, estetik zevklere sahip olması ve toplumda duyarlı bireylerin oluşmasında etkili olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmada resim-iş öğretmeni adaylarını yetiştiren öğretim elemanlarının, kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin program genelindeki yeri, içerik ve gereklilikleri, uygulamalı dersler ile uyumu hakkındaki görüş, beklenti ve önerileri saptanmıştır. Karma yöntemin uygulandığı bu çalışmada hem nicel hem de nitel verilere ulaşılmıştır. Araştırmanın nicel aşamasında eğitim fakültelerinin resim-iş öğretmeni yetiştiren lisans programlarını yürüten 31 Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalının öğretim elemanlarının 1998 Resim Öğretmenliği ile 2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programlarına ve bu programlarda yer alan kuramsal ve zorunlu sanat derslerine ilişkin görüşlerinin saptanması için 30 maddelik bir anket uygulanmıştır. Araştırmanın nitel aşamasında ise 1998 Resim Öğretmenliği ve 2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programlarının hazırlanma sürecinde görev alan ya da alanda uzman olan öğretim elemanlarının bu sürece ilişkin görüş ve deneyimlerini aktarabilmeleri için görüşme formu geliştirilmiş ve beş uzmana uygulanmıştır.

Bu çalışmada, öğretim elemanlarının 2006 düzenlemesindeki kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin kredi/saatlerinin düşürülmesini uygun bulmadıkları, bu derslerin uygulamalı atölye derslerine katkıları olduğu, resim-iş öğretmeni yetiştiren programlarda bu derslerin olması gerektiği, derslerin alan tanımlamasını doğru bulmadıkları saptanmıştır. Programda çağın koşullarına daha uygun sanat eğitimcisi yetiştirmeyi amaçlayan derslere yer verilerek yeni bir düzenlemeye gidilmesi önerilmiştir. Görüşleri alınan uzmanlar sanat eğitimcisi yetiştirmeyi hedefleyen 1998 programının umut verici olduğunu 2006 programının hazırlanma sürecine ilişkin bilgi sahibi olmadıklarını söylemişlerdir. Programda yer alan *Sanat Öğretimi Uygulamaları*, *Sanat Öğretimi Deneyimi*, *Çağdaş Dünya Sanatı*, *Çağdaş Türk Sanatı* ve *Estetik* derslerinin kaldırılmasını uygun bulmadıklarını, derslerin alan tanımlamalarını yetersiz bulduklarını, kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin hem atölye derslerine katkı sağladığını hem de kültür seviyesi yüksek, entelektüel bireylerin yetişmesine önemli katkıları olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca kültür ağırlıklı, çeşitlilik sağlayan, geçmişe yönelik sanatsal bilgilerin yanı sıra çağın

¹ Bu çalışma yazarın doktora tezinden geliştirilmiştir.

dinamiğini yansıtan yeni derslerin de programlara eklenmesiyle yeni bir yapılanmaya ivedilikle ihtiyaç duyulduğu vurgulanmıştır. Resim-iş öğretmenliği lisans programlarının öğretmen yetiştirme hedefine uygun; ihtiyaç analizi yapılarak; amaçları, hedefleri/gereççeleri doğru saptanarak ve araştırma sonuçlarına dayalı bir biçimde yeniden yapılandırılması önerilmektedir.

© UGSEAD All rights reserved

Received: 03.12.2020

Accepted: 12.2020

EXTENDED ABSTRACT

It is thought that theoretical arts subjects supporting the workshop subjects for the Art and Craft student teachers to do practice in the field of arts help them become familiar with art and artist, approach events, produce ideas, comprehend the surroundings, develop aesthetic taste, and become sensible members of the society. The views, expectations, and suggestions of the academicians, who train art and craft student teachers, on the place and necessity, contents and their necessities, and the harmony with the other subjects of the theoretical and compulsory art subjects in the program were determined. In this study, a mixed study design with both qualitative and quantitative data were collected. In the quantitative part, a questionnaire consisting of 30 items was used to determine the views of 31 academicians who apply the Art and Craft teacher licensure programs of the education faculties of 1998 Art Teaching and 2006 Art and Craft Teaching Licensure programs and the theoretical and compulsory art subjects in those programs. In the qualitative part of the study, an interview form was developed for the academicians who took part in the preparation processes of the 1998 Art Teaching and 2006 Art and Craft Teaching Licensure programs or were specialists in the field, and was applied to five specialists to obtain their views and experiences on the processes.

The findings of the study yielded that the academicians did not approve the decreasing of the credits/hours of the theoretical and compulsory subjects in the 2006 regulations. They thought that those subjects contributed to the workshop subjects, and that those subjects had to be included in the art and craft teacher training programs. They also did not agree with subject definitions. They suggested a new regulation giving place to subjects to train art teachers who comply with the requirements of the contemporary age. The specialists interviewed stated that the 1998 program aiming to train art teachers was more hopeful. They said that they were not familiar with the preparation process of the 2006 program. They said that the cancellation of the subjects including *Art Teaching Practices*, *Art Teaching Experience*, *Contemporary World Art*, *Contemporary Turkish Art* and *Aesthetic*. According to them subject definitions were insufficient. Additionally, they emphasized the necessity of the theoretical and compulsory subjects claiming that they had significant contributions to train intellectual individuals with high level of culture. Also, the need for restructuring by adding new subjects reflecting the dynamics of the new age along with the information which is culture based and variation providing was emphasized. Based on the results of the study, it is suggested that the Art and Craft Teacher Licensure Programs need to be restructured in line with their aim, in accordance with its teacher training purpose, and based on assessed needs, and by properly determining the aims and rationales.

© UGSEAD All rights reserved

Giriş

Sanat eğitimcisi yetiştirilmesine yönelik en köklü girişim 1932-1933 öğretim yılında Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsünde Resim-İş Şubesinin kurulmasıdır. Daha sonra Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü adını alacak olan kurumun, 1932 tarihli ilk eğitim programı hazırlanmıştır. Bilimsel ve sanatsal gelişmelerin de etkisiyle bu kurumlar ve programlar farklı adlandırma, yapı ve içeriklerle yenilenmiştir. 1982 tarihinde öğretmen yetiştiren bütün kurumlar Yüksek Öğretim Kurumu'na bağlanmış, öğretmen yetiştiren programlar üniversitelerin çatısı altına alınmıştır. Bu tarihten günümüze Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliği Programları da yapı ve içerik açısından yenilenerek Resim-İş Öğretmeni yetiştirmeye devam etmektedir.

Yükseköğretim Kurulu'na bağlanan tüm eğitim fakültelerinin programlarında 1998-1999 yılında

önemli değişiklikler yapılmış ve programın yapısı büyük ölçüde değiştirilmiştir. 1998 yılındaki uygulamanın ardından düzenlenen 2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programı güncellenmiştir. 1998 Resim Öğretmenliği ve 2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programlarında, özellikle kuramsal sanat derslerinde hem sayısal hem de içerik açısından önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklikler dikkate alındığında, eğitim fakültelerinde sanat eğitimcisi yetiştirmeyi hedefleyen Resim-İş Öğretmenliği 1998 ve 2006 Lisans Programlarının ve bu programlarda yer alan derslerden kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin incelenmesine ihtiyaç duyulmuştur.

Tüm eğitim fakültelerine aynı anda uygulanan 1998 Resim Öğretmenliği Lisans Programı dört yıl sekiz yarıyılı esas olarak düzenlenmiştir. Program Meslek Bilgisi (MB), Alan Bilgisi (AB) ve Genel Kültür (GK) derslerinden oluşmaktadır. Öğretmenlik mesleğine ve anlayışına göre hazırlanan 1998 yılı lisans programında meslek bilgisi derslerinin sayısı ve kredisinin artırılmış olması programın özelliklerindedir (YÖK, 1998:6). 1998 Resim Öğretmenliği Lisans Programının kredi/saat oranları Çizelge 1'de gösterilmiştir:

Çizelge 1. 1998 Resim Öğretmenliği Lisans Programının Kredi/Saat Oranları

DERSLER		f _{Kredi}	% _{Kredi}	f _{Saat}	% _{Saat}
Alan Dersleri	a) Uygulamalı (Atölye)	57	39,0	82	42,5
	b) Kuramsal	27	18,5	27	14,0
Meslek Bilgisi Dersleri		36	24,7	48	24,9
Alan Öğretimi Dersleri		13	8,9	18	9,3
Genel Kültür Dersleri		13	8,9	18	9,3
Toplam		146	100,0	193	100,0

Bu derslerin programdaki saatleri incelendiğinde AB derslerinin %57, MB derslerinin %25, Alan Öğretimi derslerinin %9, GK derslerinin %9 olduğu çizelgede görülmektedir. Resim Öğretmenliği 1998 Lisans Programında 146 kredi, 50 ders 193 saatte işlenmektedir. Program genelinde dersler sayısı, kredi ve saat açısından önceki yıllara göre azaltılmıştır. Özsoy (2008:255), resim öğretmeni yetiştiren önceki programlar ile 1998 yılı programını kıyasladığında öğretmen yetiştirme amacına uygun olmayan derslerin çıkarılması, isim ve içeriklerin standartlaştırılması, programdaki kredilerin azaltılması yönündeki adımları olumlu bulduğunu belirtmiştir. 1998 Resim Öğretmenliği Lisans Programının özelliği, öğretmenlik formasyonu derslerinde sayı ve kredi açısından artış yapılmasıdır. Anasanat atölye derslerindeki düşüşler özellikle tartışma konusu olmuştur. Oysa Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (1998:6) programda alan dersleri ile öğretmenlik formasyonu derslerinin ilişkili olmasının hedeflendiğini belirtmiştir. Kurtuluş (2002:156-282)'a göre 1998 programında öğretmenlik formasyonu derslerine ilişkin bir gelişme sağlandığı düşünülebilir. Sanatçı yetiştiren fakültelerden farklı olarak sanat eğitimcisi yetiştirmeye yönelik 1998 yılı programında öğretmen eğitimine ilişkin Meslek Bilgisi derslerinin ağırlıklı olduğu görülmüştür. Ancak atölye çalışmalarına ayrılan sürenin kısaltılması, *Desen* dersinin azaltılması ve alan bilgisinin program içindeki ağırlığının düşürülmesi tepkilere neden olmuştur.

Eğitim fakültelerinin lisans programlarının eksik yönlerinin giderilmesine yönelik bir çalışmayla programlarda gerekli güncellemeler yapılmıştır. Ağırlıklı olarak ilköğretime öğretmen yetiştiren lisans programlarında yapılan güncellemede önceki programdan farklı olarak "iş" kavramı eklenerek programın ismi "Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programı" olarak düzenlenmiştir. Bu bağlamda 2006-2007 akademik yılından itibaren uygulanmaya başlanan öğretmen yetiştirme programları eğitim fakültelerinden gelen görüşler ile derslerin isim, kod ve saatlerinde bir takım düzeltmeler yapılması ile ilgili dönütler doğrultusunda bazı revizyonlar yapılmıştır (YÖK, 2007b: 63). Güncellenen bu program, dört yıl sekiz yarıyılıda 51 ders, 192 saat ve 154 kredi ile tamamlanmaktadır. Programda yer alan derslerin isim, sayı kredi/saat ve yarıyıllarında önceki programa göre değişiklik yapılmıştır. 2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programının kredi/saat oranları Çizelge 2'de gösterilmiştir:

Çizelge 2.

2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programının Kredi/Saat Oranları

DERSLER		n _{Kredi}	Yüzde _{Kredi}	n _{Saat}	Yüzde _{Saat}
Alan Dersleri	a) Uygulamalı (Atölye)	74	48,05	102	53,13

b) Kuramsal	6	3,89	6	3,12
Meslek Bilgisi Dersleri	37	24,03	44	22,92
Genel Kültür Dersleri	37	24,03	40	20,83
Toplam	154	100,0	192	100,0

Bu derslerin saatleri bakımından dağılımları incelendiğinde, yaklaşık olarak AB dersleri %56, MB dersleri %23, GK dersleri %21 olduğu çizelgede görülmektedir. 1998 yılında ağırlıkları azaldığı için tepkilere neden olan *Desen* dersi ve atölye derslerinin kredi/saatleri 2006 yılı programında artırılmıştır. MB ve AB derslerinin sayıları ve kredi/saatleri düşürülmüştür. Yeni programların en önemli özelliklerinden biri genel kültür derslerinin oranlarının artırılmasıdır. Üniversite düzeyinde yetiştirilen öğretmen adayına entelektüel donanımı kazandırmak amaçlanmıştır. Yenilenen programlar, problem çözen ve öğrenmeyi öğreten öğretmenleri yetiştirmeyi hedeflemiştir (YÖK, 2007a:8-10).

Amaç

Araştırmanın amacı, "Eğitim Fakültelerinin 1998 Resim Öğretmenliği ve 2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programlarının ve bu programlarda yer alan kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda incelenmesi ve karşılaştırılmasıdır." Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara, doküman inceleme, anket ve görüşme yoluyla yanıt aranmıştır.

1. 1998 Resim Öğretmenliği ve 2006 Resim-İş Öğretmenliği lisans programlarında hangi kuramsal ve zorunlu sanat dersleri yer almaktadır? Bu kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin kredi ve saatleri açısından benzerlik ve farklılıkları nelerdir?

2. 1998 Resim Öğretmenliği ve 2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programlarında görev yapan öğretim elemanlarının programlar ve bu programlarda yer alan kuramsal ve zorunlu sanat dersleri konusundaki görüşleri nelerdir?

3. 1998 Resim Öğretmenliği ve 2006 yılı Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programının hazırlanma sürecinde görev alan ya da alanda uzman olan öğretim elemanlarının programın hazırlanma süreci ile ilgili görüşleri nelerdir?

Yöntem

Bu çalışma 1998 Resim Öğretmenliği ile 2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programında kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi ile sınırlandırılmış, tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Karasar (2005:77)'a göre, tarama modelleri, geçmişte ya da halen varolan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Araştırma nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin ve veri analizinin bir arada kullanıldığı karma model bir araştırma olarak desenlenmiştir. Nicel veri toplama ve veri analizi aşamasında tarama türünde betimsel bir model benimsenirken, nitel veri toplama ve veri analizi aşamasında doküman analizi ve olgubilim modelleri benimsenmiştir. Karma yöntem, tek bir araştırmada veya bir araştırmalar dizisinde hem nitel hem de nicel verilerin toplanmasına, analiz edilmesine ve harmanlanmasına odaklanmaktadır. Temel öncülü, nitel ve nicel verilerin birlikte kullanımı olup, araştırma probleminin tek başına kullanılan herhangi bir yöntemden çok daha iyi bir şekilde anlaşılmasını sağlamaktır (Creswell ve Clark, 2014: 5).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın nicel kısmının evrenini Türkiye'deki üniversitelerin Eğitim Fakülteleri Resim-İş Eğitimi Anabilim Dallarında ders veren öğretim elemanları (profesör, doçent, yardımcı doçent ve öğretim görevlisi) oluşturmaktadır. Araştırmacı, evrendeki tüm bireylere anketleri göndermiştir.

"2015 ÖSYS Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu Resim- İş Öğretmenliği

Programları ve Kontenjanları Çizelgesi"³ne göre devlet üniversitelerindeki Güzel Sanatlar Eğitimi Resim-İş Eğitimi Anabilim Dallarına öğrenci alan 31 bölüm vardır. Üniversitelerin web sayfalarının incelenmesi ve ilgili bölümün anabilim dalları ile yapılan görüşmeler sonucu belirlenen öğretim elemanı sayısı 236'dır. Anketler, uygulanmak üzere öğretim elemanlarının tamamına ulaştırılmıştır. Ancak çalışmaya gönüllü olarak katılım sağlayan öğretim elemanı sayısı 159'dur; bu gruptan anketteki hiçbir maddeyi yanıtlamayan öğretim elemanlarına ait veriler çıkarıldıktan sonra elde edilen geçerli veri sayısı 147 olmuştur. Geçerli verilerin elde edildiği 147 öğretim elemanı araştırmanın nicel boyutunun çalışma grubunu oluşturmaktadır.

Katılımcıların görev yaptıkları üniversitelere göre dağılımları Çizelge 3'te verilmiştir:

Çizelge 3.

Katılımcıların Üniversitelere Göre Dağılımları

Üniversite Adı	Araştırmacıya	Analize	Yüzde
	Ulaştırılan Anketler	Dahil Edilen Anketler	
	n	n	
Abant İzzet Baysal	4	4	2,7
Adnan Menderes	5	5	3,4
Anadolu	8	8	5,4
Atatürk	7	7	4,8
Çanakkale Onsekiz Mart	3	3	2,0
Çukurova	10	10	6,8
Dicle	8	8	5,4
Dokuz Eylül	9	8	5,4
Ege	4	3	2,0
Erzincan	3	3	2,0
Fırat	3	3	2,0
Gazi	10	9	6,1
Gazi Osmanpaşa	8	8	5,4
Harran	6	5	3,4
İnönü	2	2	1,4
Karadeniz Teknik	4	4	2,7
Kastamonu	3	2	1,4
Marmara	10	9	6,1
Mehmet Akif Ersoy	5	5	3,4
Mustafa Kemal	5	5	3,4
Konya Necmettin Erbakan	4	3	2,0
Niğde	6	3	2,0
Ondokuz Mayıs	8	7	4,8
Pamukkale	9	9	6,1
Trakya	4	4	2,7
Uludağ	4	3	2,0
Yüzüncü Yıl	7	7	4,8
Toplam 27 Üniversite	159	147	100,0

Katılımcıların görev yaptıkları üniversitelere göre dağılımları incelendiğinde, en çok katılımcının Çukurova, Gazi, Marmara ve Pamukkale Üniversitelerinde görev yapan öğretim elemanları olduğu görülmektedir.

Araştırmanın nitel boyutu için, YÖK'ün 1997 yılında "Eğitim Fakültelerinde Yeniden

³ <http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2015/OSYS/2015-OSYSKONTKILAVUZU15072015.pdf>

Yapılandırma" kapsamında 1998 Resim Öğretmenliği Lisans Programının ve ardından düzenlemenin yapıldığı 2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programının hazırlanma sürecinde görev alan ya da alanda uzman olan öğretim elemanları bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Çalışma grubuna katılımcılar, kartopu örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Bu süreçte YÖK yetkilileri ile Resim Öğretmenliği Lisans Programında emeği geçen kişilerin bilgilerine ulaşmak için görüşmeler yapılmıştır. İsimlerine ulaşılabilen ve görüşmeyi kabul eden kişilerle iletişime geçilerek çalışma ile ilgili görüşlerinin onayına başvurulmuştur. Konu ile ilgili kimlerle görüşme yapılacağına dair öneriler alınmıştır. Bu bağlamda üç kadın, iki erkek toplam beş alan uzmanına ulaşılmıştır. İki katılımcı profesör, iki katılımcı yardımcı doçent ve bir katılımcı öğretim görevlisi unvanına sahiptir.

Veriler ve Toplanması

Bu başlık altında, nicel ve nitel verilerin toplanmasında kullanılan araçların geliştirilme aşamaları ile bu araçların hangi amaçla kullanıldığına yer verilmiştir.

Öğretim Elemanlarının Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programına İlişkin Görüşleri Anketi : YÖK öğretmen yetiştirme konusunda gerçekleştirdiği yapılandırma kapsamında 1998 yılında Resim Öğretmenliği Lisans Programının yapılanması ve 2006 yılında yapılan düzenleme hakkında, ilgili anabilim dalında görev yapmakta olan öğretim elemanlarının görüşlerinin belirlenmesi amacıyla araştırmacı tarafından "Eğitim Fakülteleri Resim-İş Eğitimi Programında (1998 ve 2006) Yer Alan Kuramsal ve Zorunlu Sanat Dersleri Hakkında Öğretim Elemanlarının Görüşlerinin Değerlendirilmesi Anketi" (Ek 2) geliştirilmiştir. Anketler kağıt-kalem formunda hazırlanmıştır. Anket maddelerinin yanıtlanmasında 3'lü derecelendirme (Katılmıyorum - Kısmen Katılıyorum - Katılıyorum) kullanılmıştır. Anket maddelerinin yanı sıra boş bırakılarak katılımcıların varsa eklemek istedikleri görüşlerini bildirmeleri için fırsat tanınmıştır. Anket maddelerini kapsayan 1998 Resim Öğretmenliği, 2006 Resim-İş Öğretmenliği lisans programları ve bu programlarda kastedilen kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin hangileri olduğu, dönemleri, kredi/saatleri ile birlikte anketin sonunda verilen ekte yer almıştır.

Geliştirilen maddelerin amaca uygunluğu ve ölçülmek istenilen özelliği kapsayıp kapsamadığını belirlemek için iki dil uzmanı, dört program geliştirme uzmanı, üç ölçme değerlendirme uzmanı, altı alan uzmanı olmak üzere toplam 15 uzmanın görüşlerine başvurulmuş ve uzman görüşleri doğrultusunda maddeler düzenlenmiştir. Ankette yer alan maddelerin açık ve anlaşılır olup olmadığını belirlemek için ön deneme uygulaması Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı programında görev yapmakta olan yedi araştırma görevlisi, isimleri kullanılmadan, araştırmaya gönüllü olarak katılmıştır. Aiken (1997; akt. Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2014:134) bu tür anketlerin ön uygulamasının, belirlenen örneklem büyüklüğünün yaklaşık %5'i kadar bir grupta yapılabileceğini ifade etmiştir. Ankette, katılımcılar tarafından anlaşılmakta zorlanılan ve birbirine benzer maddeler belirlendikten sonra ankette altı madde çıkarılmış, ankete 30 maddeden oluşan son hali verilmiştir.

Görüşme Formu : Sanat eğitimi ve program geliştirme bölümlerinde görev yapmakta olan beş öğretim üyesinin görüşleri alınarak, bir görüşme formu geliştirilmiştir. Görüşme formunun amaca uygunluğu ve derinlemesine incelenmek istenilen özelliği kapsayıp kapsamadığını belirlemek için iki dil uzmanı, iki program geliştirme uzmanı, bir ölçme değerlendirme uzmanı, üç sanat eğitimi uzmanı olmak üzere toplam sekiz uzmanın görüşüne başvurulmuş ve uzman görüşleri doğrultusunda sorular düzenlenmiştir. Görüşme formunda yer alan soruların açık ve anlaşılır olup olmadığını belirlemek için ön deneme uygulaması için üç uzmanın görüşleri alınmıştır. Görüşme formu Ek 3'te verilmiştir.

Verilerin Toplanması

Nicel Veriler ve Toplanması : Araştırma kapsamında "Eğitim Fakültesi Resim-İş Eğitimi Programında (1998 ve 2006) Yer Alan Kuramsal ve Zorunlu Sanat Dersleri Hakkında Öğretim Elemanlarının Görüşlerinin Değerlendirilmesi" başlıklı anket çalışmasının Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programının yürütüldüğü toplam 31 Eğitim Fakültesindeki öğretim elemanlarına uygulanabilmesi için Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurulu'ndan onay alınmıştır. Etik Kurul'dan ve verilerin

toplanılacağı üniversitelerin ilgili fakültelerinin dekanlıklarından araştırmanın yapılabilmesi için gelen onayla anketler anabilim dalındaki öğretim elemanlarına ulaştırılmıştır. Veriler 2015-2016 akademik yılında yaklaşık bir yıllık bir zaman süreci içerisinde toplanmıştır.

Nitel Veriler ve Toplanması : Nitel veriler, geliştirilen görüşme formu aracılığı ile çalışma grubunda yer alan beş uzmandan toplanmıştır. Görüşülen kişiler 1998 Resim Öğretmenliği ve 2006 yılı Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programlarının hazırlanma sürecinde görev alan ya da alanda uzman olan öğretim elemanlarından oluşmaktadır. Araştırmacı tarafından Ankara, Konya ve Muğla illerinde alan uzmanlarıyla yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir. Her görüşme için bir saat zaman ayrılmıştır ve görüşmeler ses kayıt cihazına kaydedilerek yapılmıştır. Verilerin toplanma süreci 2015-2016 öğretim yılında yaklaşık üç aylık bir zaman süreci içerisinde gerçekleştirilmiştir.

Nicel Verilerin Analizi : Öğretim elemanlarına uygulanan anket ile elde edilen verilerin analizinde betimsel istatistikler kullanılmıştır. Anketteki her bir madde istatistiksel olarak ayrı ayrı analiz edilmiştir. Bu bağlamda SPSS 20.0 paket programından yararlanılarak anket verilerine yönelik frekans ve yüzdeler hesaplanmıştır. Her bir gruba ilişkin bulgular çizelge haline getirilerek yorumlanmış, gerekli yerlerde alanyazın ile desteklenmiştir.

Nitel Verilerin Analizi : Nitel verilerin analizinde ve yorumlanmasında betimsel analiz yönteminden yararlanılmıştır. Betimsel analizde elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre düzenlenebileceği gibi, görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorular ya da boyutlar dikkate alınarak da sunulabilir. "Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler, önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir" (Yıldırım ve Şimşek, 2011:224). Verilerin çözümlenmesi sürecinde, araştırmacı tarafından görüşmeler sonucunda elde edilen ses kayıtlarının dökümleri yapılmıştır. Soru temalarına karşılık gelecek biçimde cevaplar sıralanmıştır. Nitel araştırmalarda temalar (kategoriler) ortak bir fikir oluşturmak için bir araya getirilmiş birkaç koddan oluşan geniş bilgi birimleridir (Creswell, 2015:186). Bu bağlamda araştırmacının hazırladığı kategoriler, kodlar ve alt kodlar belirlenmiştir. Bu kategoriler doğrultusunda bir kodlama çizelgesi hazırlanmış ve veriler kategorilere göre kodlanarak sayısallaştırılmıştır. Araştırmanın güvenilirliğinin sınıandığı bu süreçte araştırmacıya üç uzman eşlik etmiştir. Katılımcıların görüşleri soru temalarından yola çıkılarak kategoriler, kodlar ve alt kodlara ayrılarak kodların ve alt kodların sıklıkları hesaplanmıştır. Oluşturulan kategoriler, kodlar ve alt kodlar aynı üç uzman tarafından kontrol edilmiştir. Tavşancıl ve Aslan (2001:80)'a göre içerik analizi tekniğinin güvenilirliği özellikle kodlama işlemine bağlıdır. Kategorilerin belirlenmesi ve açık seçik olarak tanımlanması en önemli aşamadır. Kategorilerin yorumlanmalarının araştırmacıdan araştırmacıya ya da iki farklı zamanda değişmemesi, nesnelliğin bir şartı olan güvenilirliği sağlar.

Bulgular ve Yorum

1998 Resim Öğretmenliği ve 2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programlarında Kuramsal ve Zorunlu Sanat Derslerinin Kredi ve Saatlerine İlişkin Bulgular

1998 Resim Öğretmenliği Lisans Programında Kuramsal ve Zorunlu Sanat Dersleri

Bireyin sanatı ve sanatçıyı tanıması, olaylara yaklaşımı, fikir üretebilmesi, yaşadığı çevreyi algılayabilmesi, estetik zevklere sahip olması ve toplumda duyarlı bireylerin oluşmasında kuramsal bilginin etkili olduğu düşünülmektedir. Hem kuramsal ve hem de zorunlu olarak işlenen sanat derslerinin incelendiği bu araştırmada başlangıçta kuramsal alan derslerinin incelenmesi söz konusuysen Alan Öğretimi dersi olan "İnsanın Sanatsal Gelişimi" dersinin de incelemeye dâhil edilmesi ile ele alınan kuramsal alan derslerine "zorunlu sanat dersi" kavramı da eklenmiştir. Bu derslerin özelliği hem kuramsal işlenen hem de zorunlu işlenen sanat dersleri olmasıdır. 1998 Resim Öğretmenliği Lisans Programında yer alan derslerden "Kuramsal ve zorunlu sanat dersleri" olarak tanımlanan dersler *Sanat Tarihinin Giriş, Türk Sanatı Tarihi, Batı Sanatı Tarihi, Çağdaş Dünya Sanatı, Çağdaş Türk Sanatı, İnsanın Sanatsal Gelişimi, Estetik, Sanat Eleştirisi* dersidir. Bu dersler Çizelge 4'te belirtilmiştir:

Çizelge 4.

1998 Resim Öğretmenliği Lisans Programı Kuramsal ve Zorunlu Sanat Dersleri

Yarıyıl	Dersin Adı	T	U	K
I	Sanat Tarihine Giriş	2	0	2
II	Türk Sanatı Tarihi	3	0	3
II	Batı Sanatı Tarihi	3	0	3
III	Çağdaş Dünya Sanatı	2	0	2
IV	Çağdaş Türk Sanatı	2	0	2
V	İnsanın Sanatsal Gelişimi	2	0	2
V	Estetik	3	0	3
VI	Sanat Eleştirisi	3	0	3
Toplam	8 Ders	20	0	20

1998 Resim Öğretmenliği Lisans Programında kuramsal ve zorunlu sanat derslerinden *Sanat Tarihine Giriş*, *Türk Sanatı Tarihi*, *Batı Sanatı Tarihi*, *Çağdaş Dünya Sanatı*, *Çağdaş Türk Sanatı*, *Estetik* ve *Sanat Eleştirisi* dersleri AB; *İnsanın Sanatsal Gelişimi* dersi ise Alan Öğretimi dersi olarak tanımlanmıştır. GK dersleri arasında kuramsal ve zorunlu sanat dersleri bulunmamaktadır. Toplam 50 dersin olduğu programda ilk yarıyıldan altıncı yarıyıla kadar sekiz ders ve 20 kredi/saat kuramsal ve zorunlu sanat dersleri bulunmaktadır.

2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programında Kuramsal ve Zorunlu Sanat Dersleri

Başlangıçta kuramsal alan derslerinin incelenmesinin söz konusu olduğu çalışmada *Sanat Tarihine Giriş*, *Çocuğun Sanatsal Gelişimi* ve *Sanat Felsefesi* kuramsal alan dersleri olarak tanımlanmıştır. Ancak programda Genel Kültür dersleri olarak kodlanan *Batı Sanatı Tarihi*, *Türk Sanatı Tarihi*, *Sanat Eleştirisi* ve *Çağdaş Sanat* derslerinin de incelenmesi gerektiği düşüncesi ile kuramsal alan derslerine "zorunlu sanat dersi" kavramının eklenmesi uygun görülmüştür.

2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programında yer alan derslerden "Kuramsal ve zorunlu sanat dersleri" olarak tanımlanan dersler; *Sanat Tarihine Giriş*, *Batı Sanatı Tarihi*, *Çocuğun Sanatsal Gelişimi*, *Türk Sanatı Tarihi*, *Sanat Eleştirisi*, *Çağdaş Sanat* dersidir. Bu dersler yarıyılları, kredi/saatleri ile birlikte Çizelge 5'te belirtilmiştir:

Çizelge 5.

2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programı Kuramsal ve Zorunlu Sanat Dersleri

Yarıyıl	Dersin Adı	T	U	K
II	Sanat Tarihine Giriş	2	0	2
III	Batı Sanatı Tarihi	3	0	3
IV	Çocuğun Sanatsal Gelişimi	2	0	2
V	Türk Sanatı Tarihi	3	0	3
VI	Sanat Eleştirisi	2	0	2
VI	Çağdaş Sanat	3	0	3
Toplam	6 Ders	15	0	15

YÖK tarafından sunulan 2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programında kuramsal ve zorunlu sanat derslerinden *Sanat Tarihine Giriş*, *Çocuğun Sanatsal Gelişimi* dersleri AB; *Batı Sanatı Tarihi*, *Türk Sanatı Tarihi*, *Sanat Eleştirisi* ve *Çağdaş Sanat* dersi GK olarak tanımlanmıştır. MB dersi içinde kuramsal ve zorunlu sanat dersleri bulunmamaktadır. 1998 programında sekiz ders ve 20 kredi/saat olarak ilk yarıyıldan altıncı yarıyıla kadar kuramsal ve zorunlu sanat dersleri işlenmekteyken 2006 programında altı ders 15 kredi/saat olarak ikinci yarıyıldan altıncı yarıyıla kadar kuramsal ve zorunlu sanat dersleri işlenmektedir. 2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programında ikinci yarıyıldan başlayan *Sanat Tarihine Giriş* dersi öğrencilerin karşılaştığı ilk kuramsal ve zorunlu sanat dersidir. Bu ders önceki programda da benzer içerikte işlenmekteydi. *Batı Sanatı Tarihi* dersi önceki programda Batı'daki

sanatsal gelişimi günümüze kadar incelerken 2006 programında 19. yüzyıl ile sınırlandırılmıştır. 19. yüzyıldan itibaren gelişen sanat akımlarının incelendiği ders olarak da *Çağdaş Sanat* dersi programa eklenmiştir. Bu dersin

eklenmesiyle *Batı Sanatı Tarihi* dersinin yükünün hafifletilmesi ve dersin zaman açısından daha verimli işlenmesi amaçlanmış olabilir.

1998 programında yer alan *Türk Sanatı Tarihi* dersi 2006 programında aynı ad ve benzer içerikle yürütülmektedir. *Sanat Eleştirisi* dersi de aynı içerikle 2006 yılı programında işlenmektedir. Çağdaş Türk sanatının gelişimini Batılı anlayışla ele alan *Çağdaş Türk Sanatı* dersinin yerini dolduracak yeni bir ders 2006 programında yer almamıştır. 1998 yılı programında yer alan "Sanat Eğitiminde Çokkültürlülük ve Kültürlerarası İletişim" anlayışı çerçevesinde hazırlanıp öğrencileri çeşitli ülkelerdeki sanatsal uygulamalardan haberdar etmeyi amaçlayan *Çağdaş Dünya Sanatı* dersinin ya da bu dersin yerini dolduracak herhangi bir dersin 2006 programında yer almadığı görülmektedir. Disiplin odaklı sanat eğitimi dört sanat alanını (sanat tarihi, estetik, eleştiri ve uygulama) tek bir programda birleştirmeyi önerir (Kırıçoğlu, 2009:31). YÖK/Dünya Bankası Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Projesi çerçevesinde hazırlanan İlköğretim Sanat Öğretimi ve Ortaöğretim Sanat Öğretimi kitaplarındaki "Dört Alanlı Sanat Eğitimi" anlayışı 1998 Resim Öğretmenliği Lisans Programına yansımıştır. 1998 Resim Öğretmenliği Lisans Programında kuramsal ve zorunlu sanat dersleri dört yıllık resim öğretmenliği lisans programında ilk yarıyıldan başlanarak üç yıl boyunca işlenmiştir. Disipline dayalı sanat eğitimi anlayışı ile kuramsal alan derslerine programda ağırlık verilmiştir. 1998 Resim Öğretmenliği Lisans Programındaki kuramsal dersler uygulamalı sanat derslerine katkı sunacak biçimde yarıyıllara dağıtılmıştır. 1998 Resim Öğretmenliği Lisans Programında yer alan kuramsal ve zorunlu sanat dersleri toplam 8 ders 20 kredi/saat olarak işlenmiştir. Bu dersler, program genelinde yer alan 146 kredi içinde 20 kredi ile %14'lük orana sahiptir. 2006 düzenlemesiyle hazırlanan yeni programda kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin yarıyıllarında değişiklikler yapıldığı görülmektedir. Düzenleme ile birlikte kuramsal alan derslerinin kredi/saat bakımından sayısı azaltılmıştır. 2006 programında altı ders, 15 kredi/saat olarak ikinci yarıyıldan altıncı yarıyıla kadar kuramsal ve zorunlu sanat dersleri işlenmektedir. Toplam 154 kredilik programda derslerin %10'luk kısmı kuramsal ve zorunlu sanat derslerine ayrılmıştır. 1998 programında kuramsal alan dersi olarak tanımlanan *Batı Sanatı Tarihi*, *Türk Sanatı Tarihi*, *Sanat Eleştirisi* ve *Çağdaş Sanat* dersleri 2006 programında GK dersi olarak tanımlanmıştır. 1998 programında yer alan *Çağdaş Dünya Sanatı*, *Çağdaş Türk Sanatı*, *İnsanın Sanatsal Gelişimi*, *Estetik* dersleri 2006 programında yer almamıştır. Çeşitli ülkelerdeki sanatsal uygulamalardan öğrencileri haberdar etmeyi amaçlayan *Çağdaş Dünya Sanatı* dersinin 2006 programından kaldırılması sanat eğitimi öğrencilerinin görüş ve anlayışlarının şekillenmesinde önemli bir eksikliklerdir.

Katılımcıların 1998 Resim Öğretmenliği ve 2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programları ve Programlarında Yer Alan Kuramsal ve Zorunlu Sanat Dersleri Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Öğretim elemanlarının 1998 Resim Öğretmenliği ve 2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programlarına ilişkin görüşlerine yönelik, çalışma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının ankette yer alan maddelere verdikleri yanıt dağılımları belirlenmiş ve araştırmanın ikinci sorusuna ilişkin görüşler sunulmuştur.

Katılımcıların 1998 Resim Öğretmenliği ve 2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programları ve bu programlarda yer alan kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin genel program içindeki yeri/oranı hakkındaki görüşlerini belirlemek üzere ankette 9., 10., 13., 14., 16., 22., 25., 26., 27., 28., 29. ve 30. maddelere yer verilmiştir. Bu maddelere ait katılımcı görüşleri Çizelge 6'da verilmiştir:

Çizelge 6.

1998 Resim Öğretmenliği ve 2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programları ve Programlarda Yer Alan Kuramsal ve Zorunlu Sanat Derslerinin Program İçindeki Yeri/Oranı ile İlgili Görüşler

	Katılmıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılıyorum		Görüş Yok	
	n	Yüzde	n	Yüzde	n	Yüzde	n	Yüzde
Programa ilişkin maddeler								
25. 2006 yılı Lisans Programında yapılan düzenlemede Meslek Bilgisi derslerinin 37 kredi olması öğretmen adayları için yararlı olmuştur.	20	13,6	75	51,0	39	26,5	13	8,8
26. 2006 yılı Lisans Programında yapılan düzenlemede Genel Kültür derslerinin 37 kredi olması öğretmen adayları için yararlı olmuştur.	23	15,6	78	53,1	35	23,8	11	7,5
27. 2006 yılı Lisans Programında yapılan düzenlemede Alan Bilgisi derslerinin 80 kredi olarak düzenlenmiş olması sanat eğitimi açısından uygundur.	23	15,6	68	46,3	49	33,3	7	4,8
Kuramsal ve zorunlu sanat derslerine ilişkin maddeler								
9. 1998 yılı Lisans Programında okutulan kuramsal ve zorunlu sanat derslerine ayrılan ders kredi / saati yeterlidir.	45	30,6	66	44,9	30	20,4	6	4,1
10. 2006 yılı Lisans Programında yapılan düzenlemede kuramsal ve zorunlu sanat derslerine ayrılan ders kredi / saati yeterlidir.	52	35,4	56	38,1	36	24,5	3	2,0
13. 1998 yılı Lisans Programı I. yarıyılıda yer alan Sanat Tarihine Giriş dersinin 2006 yılındaki düzenlemeyle birlikte II. yarıyılıda yer alması uygundur.	36	24,5	52	35,4	53	36,1	6	4,1
14. 1998 yılı Lisans Programı II. yarıyılıda yer alan Türk Sanatı Tarihi dersinin 2006 yılındaki düzenlemeyle birlikte V. yarıyılı aktarılmış olması uygundur.	50	34,0	46	31,3	41	27,9	10	6,8
16. 1998 yılı Lisans Programı II. yarıyılıda yer alan Batı Sanatı Tarihi dersinin 2006 yılındaki düzenlemeyle birlikte III. yarıyılı aktarılmış olması uygundur.	34	23,1	50	34,0	58	39,5	5	3,4
22. Sanat Eleştirisi dersinin 1998'de üç olan kredisinin 2006'da iki kredi olarak düzenlenmiş olması uygundur.	61	41,5	61	41,5	20	13,6	5	3,4
28. 1998 yılı Lisans Programında kuramsal ve zorunlu sanat dersleri toplam 20 kredi iken, 2006 yılı Lisans Programında yapılan düzenlemeyle 15 kredi olarak düzenlenmiş olması sanat eğitimi açısından uygundur.	81	55,1	50	34,0	10	6,8	6	4,1
29. 1998 yılı Lisans Programındaki 20 saatlik kuramsal ve zorunlu sanat dersleri 193 saatlik genel program içinde yeterli oranı oluşturmaktadır.	52	35,4	71	48,3	17	11,6	7	4,8
30. 2006 yılı Lisans Programındaki 15 saatlik kuramsal ve zorunlu sanat dersleri 192 saatlik genel program içinde yeterli oranı oluşturmaktadır.	60	40,8	59	40,1	20	13,6	8	5,4

Katılımcılar, programda MB, GK ve AB derslerinin oranlarının öğretmen adayı için yararlı olduğuna ilişkin görüşlerinde "Kısmen Katılıyorum" yanıtına yönelmişlerdir. Bunun dışındaki katılımcılar çoğunlukla bu maddelere "Katılıyorum" yanıtını vermişlerdir.

Çizelge 6'da görüldüğü üzere 13., 14., 16. maddelere verilen yanıtlar incelendiğinde katılımcıların *Sanat Tarihine Giriş*, *Türk Sanatı Tarihi*, *Batı Sanatı Tarihi* derslerinin yarıyıllarının değişmesi konusunda belirgin bir görüş birliğinde olmadıkları görülmüştür.

1998 yılı lisans programında kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin 20 krediden, 2006 programında 15 krediye düşürülmüş olmasının sanat eğitimi açısından uygun olmadığını düşünen katılımcıların oranı %55'tir. Katılımcılar 15 saatlik kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin oranını yeterli bulmamışlardır.

Öğretim elemanlarının *1998 Resim Öğretmenliği ve 2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programları ve bu programlarda yer alan kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin gerekliliği* ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla ankette yer alan 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 18., 19., 20. ve 21. maddelere verilen yanıtların dağılımı Çizelge 7'de verilmiştir:

Çizelge 7.

Katılımcıların 1998 Resim Öğretmenliği ve 2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programları ve Programlarında Yer Alan Kuramsal ve Zorunlu Sanat Derslerinin Gerekliliğine İlişkin Görüşleri

	Katılmıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılıyorum		Görüş Yok	
	n	Yüzde	n	Yüzde	n	Yüzde	n	Yüzde
Programa ilişkin maddeler								

2. 1998 Lisans Programında gerçekleştirilen yeniden yapılandırma Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalının öğretmen yetiştirme hedefine uygun olarak eğitim kalitesini artırmıştır.	36	24,5	70	47,6	30	20,4	11	7,5
6. 2006 yılı Lisans Programında yapılan düzenleme Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalının öğretmen yetiştirme hedefine uygun olarak eğitim kalitesini artırmıştır.	48	32,7	69	46,9	21	14,3	9	6,1
8. 2006 yılı Lisans Programında tüm dersler için yeni bir yapılandırmaya gidilmelidir.	8	5,4	45	30,6	89	60,5	5	3,4
Kuramsal ve zorunlu sanat derslerine ilişkin maddeler	n	Yüzde	n	Yüzde	n	Yüzde	n	Yüzde
1. 1998 yılı Resim Öğretmenliği Lisans Programındaki kuramsal ve zorunlu sanat dersleri bölümün öğretmen yetiştirme hedefine uygundur.	14	9,5	87	59,2	39	26,5	7	4,8
3. 1998 yılı Lisans Programında gerçekleştirilen yeniden yapılandırma, lisans eğitiminde kuramsal ve zorunlu sanat derslerine ilişkin gereksinim duyulan değişikliği sağlamıştır.	34	23,1	80	54,4	24	16,3	9	6,1
4. 2006 yılı Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programında kuramsal ve zorunlu sanat derslerine yönelik yapılan düzenlemenin gerekli olduğunu düşünüyorum.	26	17,7	55	37,4	59	40,1	7	4,8
5. 2006 yılı Lisans Programındaki kuramsal ve zorunlu sanat dersleri Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalının öğretmen yetiştirme hedefine uygundur.	30	20,4	84	57,1	29	19,7	4	2,7
7. 2006 yılı Lisans Programındaki kuramsal ve zorunlu sanat dersleri ile ilgili yeni bir düzenleme gereklidir.	8	5,4	24	16,3	109	74,1	6	4,1
18. 1998 yılı Lisans Programında yer alan <i>Çağdaş Dünya Sanatı</i> dersinin 2006 yılı Lisans Programında kaldırılmış olması doğru bir uygulamadır	97	66,0	29	19,7	16	10,9	5	3,4
19. 1998 yılı Lisans Programında <i>Çağdaş Türk Sanatı</i> dersinin 2006 yılı Lisans Programında kaldırılmış olması doğru bir uygulamadır.	108	73,5	25	17,0	13	8,8	1	,7
20. 1998 yılı Lisans Programında <i>İnsanın Sanatsal Gelişimi</i> dersinin 2006 yılı Lisans Programında <i>Çocuğun Sanatsal Gelişimi</i> olarak adlandırıldığı düşünüyorum.	22	15,0	45	30,6	73	49,7	7	4,8
21. 1998 yılı Lisans Programında yer alan <i>Estetik</i> dersinin 2006 programından kaldırılmış olması doğru bir uygulamadır.	115	78,2	18	12,2	12	8,2	2	1,4

Çizelge 7 incelendiğinde katılımcıların %61'inin tüm dersler için, %74'ünün ise kuramsal ve zorunlu sanat dersleri için 2006 programında düzenleme yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca katılımcılar, 1998 programında yer alan *Çağdaş Dünya Sanatı*, *Çağdaş Türk Sanatı* ve *Estetik* derslerinin 2006 programından kaldırılmasının doğru bir uygulama olmadığını belirtmişlerdir.

Katılımcıların yaklaşık %50'si *İnsanın Sanatsal Gelişimi* dersinin 2006 programında *Çocuğun Sanatsal Gelişimi* olarak adlandırıldığını düşünmektedirler. Katılımcıların görüşleri 1., 2., 3., 4., 5., ve 6. maddelerde ise belirginleşmemiştir.

Öğretim elemanlarının *1998 Resim Öğretmenliği ve 2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programlarında yer alan kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin alan tanımlaması* ile ilgili görüşleri 15., 17., 23. ve 24. numaralı maddeler ile belirlenmeye çalışılmıştır. Bu maddelere verilen yanıtlar Çizelge 8'de sunulmuştur:

Çizelge 8.

Katılımcıların 1998 Resim Öğretmenliği ve 2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programlarında Yer Alan Kuramsal ve Zorunlu Sanat Derslerinin Alan Tanımlamasına İlişkin Görüşleri

Madde	Katılmıyorum		Kısmen Katılmıyorum		Katılıyorum		Görüş Yok	
	n	Yüzde	n	Yüzde	n	Yüzde	n	Yüzde
15. 2006 yılı Lisans Programında yapılan düzenlemeyle <i>Türk Sanatı Tarihi</i> dersinin Genel Kültür olarak sınıflandırılması uygundur.	58	39,5	45	30,6	39	26,5	5	3,4
17. 2006 yılı Lisans Programında yapılan düzenlemeyle <i>Batı Sanatı Tarihi</i> dersinin Genel Kültür dersi olarak sınıflandırılmış olması uygundur.	59	40,1	40	27,2	44	29,9	4	2,7

23. <i>Sanat Eleştirisi</i> dersinin 2006 programında Genel Kültür olarak sınıflandırılmış olması uygundur.	68	46,3	44	29,9	30	20,4	5	3,4
24. 2006 yılı Lisans Programında yapılan düzenlemeyle <i>Çağdaş Sanat</i> dersinin Genel Kültür dersi olarak sınıflandırılmış olması uygundur.	66	44,9	38	25,9	36	24,5	7	4,8

Çizelge 8'e göre katılımcılar, *Türk Sanatı Tarihi*, *Batı Sanatı Tarihi*, *Sanat Eleştirisi* ve *Çağdaş Sanat* derslerinin GK dersi olarak sınıflandırılmasını uygun bulmamışlardır.

Öğretim elemanlarının *1998 Resim Öğretmenliği* ve *2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programlarında yer alan kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin uygulamalı sanat atölye derslerine katkısı* konusundaki görüşleri 11. ve 12. maddeler ile belirlenmeye çalışılmıştır. Bu maddelere verilen yanıtlar Çizelge 9'da sunulmuştur:

Çizelge 9.

Katılımcıların 1998 Resim Öğretmenliği ve 2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programlarında Yer Alan Kuramsal ve Zorunlu Sanat Derslerinin Uygulamalı Sanat Atölye Derslerine Katkısına İlişkin Görüşleri

Madde	Katılmıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılıyorum		Görüş Yok	
	n	Yüzde	n	Yüzde	n	Yüzde	n	Yüzde
11. Kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin uygulamalı sanat atölye derslerine katkısı olduğunu düşünüyorum.	11	7,5	28	19,0	106	72,1	2	1,4
12. Kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin uygulamalı sanat atölye derslerinden önce alınması gerektiğini düşünüyorum.	34	23,1	51	34,7	56	38,1	6	4,1

Katılımcıların yaklaşık olarak %70'i kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin uygulamalı sanat atölye derslerine katkısı olduğunu düşünmektedirler.

Resim-iş eğitimi bölümünden mezun olan nitelikli adayların genel kültür ve pedagoji alanlarında gerekli yeterliğe sahip olmaları beklenmekte, aynı zamanda özel alan eğitimi ve kuramsal sanat eğitimi bilgisiyle de donanmış olmaları ve atölye dersleri kapsamında tasarım ve plastik sanat çalışmalarında yeterli uygulamayı yapmış olmaları gerekmektedir. Balcı (1996:19), uygulama ağırlıklı sanat eğitimi ile birlikte "Estetik", "Sanat Eleştirisi", "Sanat Tarihi" disiplinlerine ait kuramsal bilgilerin uygulamayla ilişkilendirilerek verilmesi öğrenci için hem uygulayarak üreteceği hem de bu süreç içinde bilgi sahibi olacağı ortamı sağlayacağını vurgulamıştır.

Özet olarak yukarıdaki bulgulara göre sanat eğitimcisi yetiştirmenin hedeflendiği 1998 programında birinci yarıyıldan altıncı yarıyıla kadar okutulan kuramsal ve zorunlu sanat dersleri toplam sekiz ders ve 20 kredi/saat olarak işlenmiştir. Tartışmalara neden olan 1998 programının ardından düzenlenen 2006 programı beklenen değişikliği sağlayamamıştır. Bu bağlamda katılımcıların anketlerde 1998 programının 2006 düzenlemesine göre öğretmen yetiştirme hedefine daha uygun bulduğu görülmüştür. 2006 programında kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin ders kredi/saatlerinin düşürülmesini uygun bulmamışlardır. 2006 programında kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin saatinin azaltılmış olması, *Estetik*, *İnsanın Sanatsal Gelişimi*, *Çağdaş Dünya Sanatı* ve *Çağdaş Türk Sanatı* derslerinin kaldırılmış olması eleştirilmiştir. Resim öğretmeni yetiştiren programlarda kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin uygulamalı sanat atölye dersleri ile bağlantılı olarak işlenmesi gerektiği ve bu derslerin uygulamalı sanat atölye derslerine katkı sağladığı belirtilmiştir. Katılımcılar tarafından kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin uygulamalı sanat atölye derslerine katkısının dersi veren öğretim elemanı ile ilgili bir durum olduğu ve bu derslerin eş zamanlı olarak yürütülmeleri gerektiği belirtilmiştir.

Katılımcıların, *Batı Sanatı Tarihi*, *Türk Sanatı Tarihi*, *Sanat Eleştirisi* ve *Çağdaş Sanat* derslerinin Genel Kültür dersleri olarak tanımlanmasını doğru bulmadıkları saptanmıştır. MB, AB, GK derslerinin içerikleri dikkate alınarak yeniden gözden geçirilmesi gerektiği ile ilgili görüşler de mevcuttur. Bu derslerin "Genel Sanat Kültürü", "Alan Kültürü" olarak adlandırılmasının uygun olacağı bazı katılımcılar tarafından ankette yazılı olarak belirtilmiştir. Ayrıca 2006 düzenlemesinden kaldırılan *Sanat Öğretiminde Uygulamalar* dersinin öğrencilerin yöntem dersi ve diğer sanat atölye derslerinden aldıkları birikimler doğrultusunda ilk ve orta öğretimde hangi yaş grubuna hangi uygulamaların yapılabileceğini öğreten bir ders olduğu için yeniden programa eklenmesi görüşü hâkimdir. Katılımcılar, 2006 düzenlemesine eklenen *Çocuğun Sanatsal Gelişimi* dersinin 1998 yılı lisans programındaki *İnsanın Sanatsal Gelişimi* dersinin yerini dolduramayacağını belirtmiştir. "İnsanın" kavramı "Çocuğun" kavramı ile sınırlandırıldığı vurgulanmıştır. Kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin kredi/saatlerinin artırılması sanat eğitiminin gerekliliği ve önemi açısından faydalı görülmüştür. Seçmeli dersler için daha fazla kredi boşluğunun yaratılması ve uygulamalı alan derslerine ağırlık verilerek ders saatlerinde artış yapılması önerilmiştir. Hem maddelere verilen yanıtlar hem de ek olarak belirtilen görüşler doğrultusunda 2006 yılı lisans programındaki 15 saatlik kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin 192 saatlik programda yeterli oranı oluşturmadığı saptanmıştır. Anketlerden çıkan bir diğer sonuç; kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin yeniden düzenlenmesi ve bölümün programı ile ilgili yapılanmaya gidilmesi gerektiğidir. Ayrıca hazırlanacak yeni programların bölümün kendi yetiştirdikleri alan uzmanları tarafından hazırlanması önerilmiştir.

Resim-iş öğretmeni adaylarının alanla ilgili entelektüel bir derinlik ve birikime sahip olmalarını sağlayacak ve tartışmalar yapabilecekleri derslere ihtiyaç duydukları görülmüştür. Katılımcılar, özellikle yaratıcılığı artıracak kuramsal dersleri, sanat tarihini, psikolojisini, sosyolojisini, felsefesini, mitolojisini ve disiplinlerarası bir sanat eğitime yönelik çeşitli disiplinlerden dersleri (yaratıcı drama gibi) önermiştir. Daha güncel teknolojiyi ve çeşitliliği fazla olan uluslararası, bölgesel ve etnik kültürlerle, çağımıza ilişkin kavramları içeren derslere yer verilmesine yönelik görüşler de saptanmıştır. Öğretmen olmayı amaçlamayan adayların ilgi ve yeteneklerini geliştirmek ve sanatın çeşitli olanaklarıyla beslenebilecekleri, pazarlamaya ve piyasaya yönelik çalışmalarına katkı sunacak derslerin de hazırlanacak yeni programlara eklenmesi önerilmiştir.

Alan Uzmanlarının 1998 Resim Öğretmenliği ve 2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programları ve Programların Hazırlanma Süreci Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Araştırma sorularına yanıt aramak için 1998 Resim Öğretmenliği ve 2006 yılı Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programlarının hazırlanma sürecinde görev alan ya da alanda uzman olan öğretim elemanlarının programın hazırlanma süreci ile ilgili görüşleri alınmıştır. Bu bölümde beş kişi ile gerçekleştirilen yarı-yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen nitel verilere uygulanan betimsel analiz sonuçlarına yer verilmiştir. Alan uzmanlarının 1998 Resim Öğretmenliği Lisans Programı ve programın hazırlanma süreci hakkındaki görüşlerinden yola çıkılarak oluşturulan soru temaları ve temalara karşılık gelen kategoriler Çizelge 10'da sunulmuştur:

Çizelge 10.

Görüşme Soruları Doğrultusunda Oluşturulan Soru Temaları ve Bu Temalara Karşılık Gelen Kategoriler (1998 Resim Öğretmenliği Lisans Programı)

Soru Temaları	Kategoriler
Amaç, Hedef, Gerekçe	Öğretmen Yetiştirmeye Yönelik Gereksinimler
	Programa Yönelik Gereksinimler
Temel Alınan Model	Bilimsel Çalışmalar (Yurt İçi)
	Bilimsel Çalışmalar (Yurt Dışı)
	Mevcut Modeller
Yenilikler	Programa Yönelik Olumlu Sonuçlar
	Programa Yönelik Olumsuz Sonuçlar

	Yenilik Önerileri
Kuramsal ve Zorunlu Sanat Derslerine Yönelik Gereksinimler	Öğretim Elemanları
	Ders Adları, Saatleri ve İşlenişi
Kuramsal ve Zorunlu Sanat Derslerinin Uygulamalı Sanat Atölye Derslerine Katkıları	Ders İçeriklerine İlişkin Görüşler

a. Görüşmede ilk olarak "Programın hazırlanma amacı, hedefi, gerekçesi ile ilgili görüşleriniz nelerdir?" sorusuna yanıt aramak için, öğretim elemanlarıyla yapılan görüşmelerden elde edilen verilerle soru temaları, kategoriler, kodlar ve alt kodlar Çizelge 11'de oluşturulmuştur:

Çizelge 11.

1998 Resim Öğretmenliği Lisans Programının Amacı, Hedefi ve Gerekçesine İlişkin Soru Temaları, Kategoriler ve Temalara Karşılık Gelen Kodlar, Alt Kodlar

Soru Temaları	Kategoriler	Kodlar	Alt Kodlar
Amaç, Hedef, Gerekçe	<i>Öğretmen Yetiştirmeye Yönelik Gereksinimler</i>	Güncelleme	<ul style="list-style-type: none">- Dünya eğitim sistemine ayak uydurmak.- Günümüz gereksinimlerini karşılaması gerekliliği.- Gelişmiş ülkelerde sanat eğitiminin, Türkiye'ye göre düzenlenmesi.- Eğitimde kalkınma hedefleri.
		Öğretmen Gereksinimi	<ul style="list-style-type: none">- Tüm illerde okuyan öğretmen adaylarına aynı olanakları sağlamaya çalışmak.- Bütün sanat dallarının temel sorunlarını bilen ve bu konuda da öğretme yeterliğine sahip olan öğrencilere, öğretmen adaylarına duyulan ihtiyaç.- Sanatı yapan, bilen, değerlendiren sanat eğitimcisi yetiştirmek.
		Disiplin Olarak Belirlenmesi	<ul style="list-style-type: none">- 1997 yılında Dünya Bankası ve YÖK işbirliği kapsamında Arizona Üniversitesi ile yürütülen program geliştirme çalışmaları sürecinde bir alan olarak ele alınması.
	<i>Programa Yönelik Gereksinimler</i>	Standartlaşma	<ul style="list-style-type: none">- Bölümdeki hocaların isteklerine göre değil herkese uygun "standart program" ihtiyacı.- Ders içeriklerinde 1960 sonrası kapsayan daha güncel konuların varlığı.- Farklı ve çeşitli atölye derslerini öğrenmeye fırsat vermek.
		Kredi Uygunluğu	<ul style="list-style-type: none">- Öğrencinin bireysel araştırma yapmasını sağlamak için kredi sayısını düşürmek.- Mezuniyet kredisindeki farklılığı ortadan kaldırmak.

1998 Resim Öğretmenliği Lisans Programının hazırlanma sürecinde görev alan ya da alanda uzman olan öğretim elemanlarının programın hazırlanma amacı, hedefi ve gerekçesi ile ilgili görüşleri "öğretmen yetiştirmeye yönelik gereksinimler ve programa yönelik gereksinimler" adlı kategorilere ayrılarak çözümlenmiştir. Katılımcılar, 1998 programının amaç, hedef ve gerekçelerine ilişkin fikirlerini paylaşırken bu programın dünyada çağdaş olarak uygulanan sanat eğitimi programlarıyla uyumlu ve günümüzün gereksinimlerini karşılayacak nitelikte bir program olması gerektiğini belirtmişlerdir. Önceki programlarda resim öğretmeni yetiştirmenin unutulduğu, bunun yerine sanatçı yetiştirmenin önemsendiği programlara doğru bir gidişatın olmasından dolayı öğretmen yetiştirmeye dönük bir yapılanmaya ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir.

"Asıl amacı tabii ki dünya eğitim sistemine ayak uydurmak, günümüz gereksinimlerinin karşılanması, öğretmen yetiştirmedeki ihtiyaç durumlarıyla ilgiliydi." (Kadın, 50 yaş)

"Burada amaç, sanatı yapan, bilen, değerlendiren bir sanat eğitimi yetiştirmektir. Biz sanatçı yetiştirmiyoruz, iyi bir sanat eğitimi yetiştireceğiz denmişti; öyle bir amaçla yola çıkılmıştı." (Kadın, 48 yaş)

Programın, gelişmiş ülkelerde sanat eğitimi anlayışının Türkiye'ye uyarlanmış hali olduğu belirtilmiştir. Programın amacı belirtilirken, bütün sanat dallarının temel sorunlarını bilen ve bu konuda da öğretme yeterliğine sahip olan öğrencilere ve öğretmen adaylarına duyulan ihtiyaç da ayrıca vurgulanarak; bunu gerçekleştirmek için sanatı yapan, bilen ve değerlendiren eğitimciler yetiştirmek gerektiği ifade edilmiştir.

b. 1998 Resim Öğretmenliği Lisans Programının hazırlanma sürecinde görev alan ya da alanda uzman olan öğretim elemanlarının programa ilişkin ihtiyaç analiziyle ilgili görüşlerine ilişkin olarak öğretim elemanları program hazırlanmadan önce herhangi bir ihtiyaç analizi yapılmadığını belirtmişlerdir.

c. 1998 Resim Öğretmenliği Lisans Programında "Program geliştirme sürecinde temel alınan modele ilişkin görüşleriniz nelerdir?" sorusuna yanıt aramak için, öğretim elemanlarıyla yapılan görüşmelerden elde edilen verilerle soru temaları, kategoriler, kodlar ve alt kodlar Çizelge 12'de sunulmuştur:

Çizelge 12.

1998 Resim Öğretmenliği Lisans Programı Sürecinde Temel Alınan Modele İlişkin Soru Temaları, Kategoriler ve Temalara Karşılık Gelen Kodlar, Alt Kodlar

Soru Temaları	Kategoriler	Kodlar	Alt Kodlar
Temel Alınan Model	Bilimsel Çalışmalar (Yurt İçi)	YÖK	- YÖK ve Dünya Bankası'nın Sanat Eğitimi Geliştirme Projesi. - YÖK'ün hazırladığı kredi (oran) çalışması. - 1997 yılında Dünya Bankası ve YÖK ile Arizona Üniversitesi işbirliğinde yürütülen program geliştirme çalışmaları. - YÖK ve Dünya Bankası çalışması sonucunda hazırlanan rehber kitap.
		Kişiler	- Olcay Kırıçoğlu ile Mary Stokrocki'nin hazırladığı İlköğretim Sanat Öğretimi ve Ortaöğretim Sanat Öğretimi kitapları.
		Seminerler	- Mary Stokrocki'nin sanat eleştirisiyle ilgili verdiği seminerler. - Türkiye'de konuya ilişkin düzenlenen seminer ve toplantılar.
	Bilimsel Çalışmalar (Yurt Dışı)	ABD-Batı Örneği	- ABD eğitim sisteminin incelenmesi. - ABD'de Arizona State Üniversitesinde ve Arizona eyaletindeki diğer okullarda gözleme, izleme olanakları.
Mevcut Modeller	ABD-Batı Modeli	- Türkiye'de konuya ilişkin düzenlenen seminer ve toplantılar Batı'da sanat eğitimi çalışmalarının incelenmesi. - İngiltere ve Amerika'da "Discipline Based Education" adlı, "disipline dayalı sanat eğitimi" üzerinde Türkiye'ye uygun değişiklikler yapılması.	
		Program İncelenmesi	- Daha önce hazırlanan program önerileri. - Eğitim Fakültelerinin Resim-İş Eğitimi Anabilim dallarının mevcut lisans programlarının incelenmesi.

1998 Resim Öğretmenliği Lisans Programının hazırlanma süresince görev alan ya da alanda uzman olan öğretim elemanlarının programın hazırlanmasında temel alınan model ile ilgili görüşleri "yurt içinde bilimsel çalışmalar, yurt dışında bilimsel çalışmalar ve mevcut modeller" adlı kategorilere ayrılarak çözümlenmiştir. Program geliştirme sürecinde Türkiye'de bir takım seminerlerin düzenlendiği ve görüşleri alınan öğretim elemanları bu seminerlere katıldıklarını belirtmişlerdir. Program sürecine

dâhil edilen bazı uzmanlar, YÖK/Dünya Bankası'nın ortak yürüttükleri proje kapsamında Arizona State Üniversitesi'nin programlarını incelemek için bir süreliğine Amerika'da bulunmuşlardır. Daha önce kullanılan programlar incelenerek 1998 programına bir model oluşturulduğuna yönelik görüşler saptanmıştır. Aşağıdaki alıntıda görüleceği üzere öğretim elemanları disipline dayalı sanat eğitimi anlayışı ile hazırlanan "İlköğretimde Sanat Öğretimi" ve "Ortaöğretimde Sanat Öğretimi" kitaplarının sanat eğitimine katkılarını da alan modelin bir sonucu olarak görmüşlerdir.

"Disipline Dayalı Sanat Eğitimi (Discipline Based Art Education) anlayışı ile değişiklikler gerçekleştirildiği için genel olarak sanat eğitimi ile ilgili derslerde aynı yaklaşım vardı. 1980'li yıllardan sonra dünya sanat eğitiminde gelişmeye başlayan bu anlayışın uygulandığı, Amerika'nın ünlü sanat eğitimcilerinden Mary Stockroky ve Türkiye'den Olcay Kırıçoğlu'nun danışmanlık yaptığı bir program Türkiye'de de uygulanmaya çalışıldı. Bu amaçla seçilen farklı fakültelerden gelen öğretim elemanları Arizona State Üniversitesi'nde 10 haftalık bir eğitim alıp Türkiye'ye döndüler. Türkiye'de de farklı ilerde yapılan panellerden sonra rehber kitaplar son haline getirilip basıldı. Hem ilköğretim hem de orta öğretime öğretmen yetiştiren bölümlerin Özel Öğretim Yöntemleri ve Sanat Öğretiminde Uygulamalar dersleri için kullanılabilir bir rehber haline getirilmeye çalışıldı." (Kadın, 54 yaş)

d. 1998 Resim Öğretmenliği Lisans Programında "Programın getirdiği yeniliklere ilişkin görüşleriniz nelerdir?" sorusuna yanıt aramak için, öğretim elemanlarıyla yapılan görüşmelerden elde edilen verilerle soru temaları, kategoriler, kodlar ve alt kodlar Çizelge 13'te oluşturulmuştur:

Çizelge 13.

1998 Resim Öğretmenliği Lisans Programının Getirdiği Yeniliklere İlişkin Soru Temaları, Kategoriler ve Temalara Karşılık Gelen Kodlar, Alt Kodlar

Soru Temaları	Kategoriler	Kodlar	Alt Kodlar
Yenilikler	Programa Yönelik Olumlu Sonuçlar	Gelişime Destek	- Farklı bireysel gelişim süreçlerini göz önünde bulundurması.
		Derslere İlişkin	- Derslerin içeriklerinin öğretmen yetiştirmeye yönelik zenginleştirilmesi.
		Çok Alanlı Sanat Eğitimi	- Dört disiplin ya da çok alanlı sanat eğitimi yöntemi ile ders içeriklerinin, sanatın eğitime aktarılmasını sağlaması. - Bütün öğretmen adaylarının atölye derslerini alabilmesi, tek alanda uzmanlaşma değil, bütün alanlarda temel bilgileri vermeye çalışan bir program hazırlanması. - Çok alanlı sanat eğitimi yöntemine dayanması.
	Programa Yönelik Olumsuz Sonuçlar	İsim Sorunu	- Üniversite-Milli Eğitim bağlantısı konusunun zayıflığı. - Programın ismi ile atama biçiminin tutarsızlığı. - Mezunların resim öğretmeni olarak tanımlanması.
		Derslere İlişkin Sorunlar	- Çeşitli atölyelerden alınan derslerin sadece "anasanat atölyesi" şeklinde yazılması. - Görsel sanatlar dersi uygulamalarına geçilmeden öğrencileri görsel ve kültürel olarak besleyecek, sanata ve kültüre ilgilerini artıracak hazırlık etkinliklerinin olmaması. - Atölye ders kredi/saatlerinin düşürülmesi. - Desen dersinin bir yarıyla düşürülmesi.
		Öğretim Elemanı Sorunu	- Öğretim elemanlarının atölye derslerini tercih etmesi, yeni dersler hakkında yeterli donanıma sahip olmamaları. - Kuramsal sanat derslerini yürütecek öğretim elemanı yetersizliği.
Yenilik Önerileri	Öğretim Elemanına İlişkin	- Dersi verecek hocalar içerikten haberdar edilmeli.	

1998 Resim Öğretmenliği Lisans Programının hazırlanma sürecinde görev alan ya da alanda uzman olan öğretim elemanlarının programın getirdiği yenilikler ile ilgili görüşleri "programa yönelik olumlu sonuçlar, programa yönelik olumsuz sonuçlar, yenilik önerileri" adlı kategorilere ayrılarak çözümlenmiştir. Görüşleri alınan öğretim elemanları 1998 programının birçok yenilik getirdiği görüşündedirler. Özellikle; disiplin temelli bir sanat anlayışı ile derslerin içeriklerinin zenginleştirildiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin erken yıllarda uygulama yapmaları programın önemli bir getirisi olarak

görülmektedir. Ancak Üniversite-Milli Eğitim işbirliğinin zayıf kaldığı yönünde görüşler de mevcuttur. Bölümün isminin "resim" kavramı ile sınırlandırılması, öğrencilerin resim öğretmeni olarak mezun olup farklı bir branştan atanmaları programın yol açtığı olumsuz durumlardan olduğu uzmanlar tarafından şöyle dile getirilmiştir:

"Bizim adımız başka, atamasını yaptığımız kadro başka. Mesela Görsel Sanatlar Öğretmeni olarak atanıyor, Resim-İş Öğretmeni olarak mezun oluyor. Bir defa, bu başlı başına zaten iki kurumun birbiriyle ne kadar kopuk olduğunu gösteriyor." (Kadın, 50 yaş)

1998 yılından önceki programlarda kredilerin yüksekliği ve toplam mezuniyet kredisinin üniversitelere göre farklılıklar gösterdiği bilinmektedir. Programın bu konuda getirdiği önemli yenilikler olduğu belirtilmiştir.

"Resim-İş Eğitimi bölümlerinin her birinin programı ve toplam mezuniyet kredisi çok farklılık gösteriyordu. 180 krediden 240 krediye kadar, 4 yıllık eğitimde resim iş öğretmeni yetiştiriyordu; tabii bu çok rahatsız edici bir durumdu. Hem 180 krediyle de resim öğretmeni yetiştirebiliyorsunuz, 240 krediyle de yetiştiriyorsunuz. Bunun hangisi doğrudu, ne olması gerekiyordu; bilimsel bir araştırma gerekiyordu. Bunun üzerine Yükseköğretim Kurulu, kendi içinde oluşturduğu Öğretmen Yetiştirme Milli Komitesi vasıtasıyla çeşitli kurullar oluşturdu. Bu kurullar toplanarak kredileri belirledi ve bölümlerin özelliklerine göre 120 ile 130 kredi arasında standart kredi dağılımı, kredi limiti, sınırı getirdi. Resim İş Eğitimi Anabilim Dalının yeni lisans programındaki kredi sınırlılığı da buna dayalı olarak belirlendi." (Erkek, 59 yaş)

Öğrencinin kütüphanede, müzede, sanat galerilerinde ya da sanatsal etkinliklerle daha fazla zaman geçirebilmesi amacıyla kredilerde bir azalmaya gidilmiş, ancak bu durumun Türkiye'deki eğitim sistemine pek uygun olmadığı görüşü de mevcuttur. YÖK tarafından hazırlanan şablon programın içine yerleştirilmesi istenen kredi sayısından söz edilmiştir.

e. 1998 Resim Öğretmenliği Lisans Programında "programda kuramsal ve zorunlu sanat derslerine yönelik gereksinimlere ilişkin görüşleriniz nelerdir?" sorusuna yanıt aramak için, öğretim elemanlarıyla yapılan görüşmelerden elde edilen verilerle soru temaları, kategoriler, kodlar ve alt kodlar Çizelge 14'te oluşturulmuştur:

Çizelge 14.

1998 Resim Öğretmenliği Lisans Programının Kuramsal ve Zorunlu Sanat Derslerine Yönelik Gereksinimlere İlişkin Soru Temaları, Kategoriler ve Temalara Karşılık Gelen Kodlar, Alt Kodlar

Soru Temaları	Kategoriler	Kodlar	Alt Kodlar
Kuramsal ve Zorunlu Sanat Derslerine Yönelik Gereksinimler	Öğretim Elemanları	Yeterliklerin Artırılması	<ul style="list-style-type: none">- Profesyonel bir sanat eğitimi verebilecek, öğrencilere entelektüel bir altyapı oluşturabilecek öğretim elemanlarının yetiştirilmesi ihtiyacı.- Dersleri yürütecek mevcut öğretim elemanlarının yeterliklerini artmasının sağlanması.- İlgili yetişmiş personel yetersizliği.
		Bilgi Eksikliğinin Giderilmesi	<ul style="list-style-type: none">- Dersi verecek öğretim elemanlarının içerikten haberdar olmaması.- Öğretmenin çoklu zekâ kuramını bilmesi.- Öğretmenin çoklu zeka kuramını uygulayacak yeterlikte olması.
	Ders Adları, Saatleri ve İşlenişi	Ders Adları	<ul style="list-style-type: none">- Ders adlarının karşılığının çok iyi saptanması gerekliliği.
		Ders Saatleri	<ul style="list-style-type: none">- Ders saatlerinin yetersizliği.
		Dersin İşlenişi	<ul style="list-style-type: none">- Ders içeriklerinin hem hocalar tarafından hem de kurların dikkate alınarak belirlenmesi gerekliliği.- Günümüz şartlarına uygun olarak içeriklerin çağdaşlaştırılması.- Öğretmen adaylarının yetişmesine ve edindikleri bilgiyi ilkökul, ortaokul, lise düzeyine indirmelerine yarayacak araçların sunulması.- Atölye uygulaması gerektiren derslerin ön hazırlığı öğrencilerle birlikte yapılmalı.- Sanat eleştirisi dersi aktif biçimde yapılmalıdır.- Dersler çoklu zekâ kuramıyla ilişkilendirilmelidir.

1998 Resim Öğretmenliği Lisans Programının hazırlanma süresince görev alan ya da alanda uzman olan öğretim elemanlarının programın hazırlanmasında kuramsal ve zorunlu sanat derslerine yönelik gereksinimler ile ilgili görüşleri "öğretim elemanları ve ders adları, saatleri ve işlenişi" adlı kategorilere ayrılarak çözümlenmiştir. Kuramsal ve zorunlu sanat dersleri, öğrencileri sanat eğitimcisi olarak hazırlayan önemli derslerdir. Bu derslerin öğrencinin sanatın kuramsal boyutlarını da öğrenerek bir sanat eğitimcisi gibi yetiştirilmesinde etkili olduğu düşünülmüştür.

"...sanat eğitimi öğrencisini, bu alanları ilkokulda, ortaokulda, lisede nasıl öğreteceği, hangi kapasiteyle, hangi düzeyde öğreteceğiyle ilgili sınırlılıklar ve düzeye indirgemeler işte bu dört disiplin ya da çok alanlı sanat eğitimi yöntemi denilen yöntemde içerikler içinde yer alıyordu. Dolayısıyla bu programın getirdiği en büyük yenilik aslında bu ders içeriklerinin, sanatın eğitime aktarılmasıyla ilgili önemli bir yeni yapılanma getirmiş olması. Bu dersler çok iyi öğrenilmiş, tecrübe edinilmiş, deneyim kazanılmış bir sanat alanının eğitime, öğretime aktarılmasıyla ilgili derslerdir. Bunları almayanlar iyi öğretmenler olamazlar, hatta öğretmen olamazlar." (Erkek, 59 yaş)

"....atölye ders saatlerini azalttık, alan eğitimi derslerini koyduk. İngiltere'deki, Amerika'daki o programlara da bakarak, alan eğitimine ne kadar yer ayrılmış, alan kültürüne ne kadar yer ayrılmış, atölyelere ne kadar yer ayrılmış, bunları da göz önüne alarak bir program hazırlama içerisinde bulduk, fakat çok büyük tepkiler aldık." (Erkek, 63 yaş)

f. 1998 Resim Öğretmenliği Lisans Programında "programda yer alan kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin uygulamalı sanat atölye derslerine katkısı ile ilgili görüşleriniz nelerdir?" sorusuna yanıt bulmak için, öğretim elemanlarıyla yapılan görüşmelerden elde edilen verilerle soru temaları, kategoriler, kodlar ve alt kodlar Çizelge 15'te oluşturulmuştur:

Çizelge 15.

1998 Resim Öğretmenliği Lisans Programında Yer Alan Kuramsal ve Zorunlu Sanat Derslerinin Uygulamalı Sanat Atölye Derslerine Katkısına İlişkin Soru Temaları, Kategoriler ve Temalara Karşılık Gelen Kodlar, Alt Kodlar

Soru Temaları	Kategoriler	Kodlar	Alt Kodlar
Kuramsal ve Zorunlu Sanat Derslerinin Uygulamalı Sanat Atölye Derslerine Katkıları	<i>Ders İçeriklerine İlişkin Görüşler</i>	Kuramsal Derslerin İşleniş Biçimi	<ul style="list-style-type: none">- Yapılandırmacı eğitim anlayışına uygun içerik.- Estetik kavramının ve sanat eserinin tartışılması gerekliliği.- Batı Sanatı Tarihinin araştırılmasını sağlaması.- Kavramsal sanatın öğretilmesi.- Sanat eleştirisinin öğretilmesi.- Sanat tarihinin dünya kültür tarihine katkılarının kavranması.
		Kuram Uygulama İlişkisi	<ul style="list-style-type: none">- Kuramsal derslerin uygulamayı etkilemesi.- Uygulamayı kuramsal derslerle destekleme gereği.- Uygulama ve kuram derslerini bir bütün olarak ele alma gerekliliği.- Sanat tarihi içerikli derslerin olumlu katkısı.

1998 Resim Öğretmenliği Lisans Programının hazırlanma süresince görev alan ya da alanda uzman olan öğretim elemanlarının programın hazırlanmasında kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin uygulamalı sanat atölye derslerine katkısına ilişkin görüşleri "ders içeriklerine ilişkin görüşler" adlı kategoride çözümlenmiştir

Öğretim elemanları uygulamalı sanat atölye derslerine önemli katkılar sunan kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin programda artırılması gerektiğini düşünmektedirler. Ayrıca öğrencilerin uygulama yapabilmeleri için bu dersin hazır bulunuşluğunun önemine değinmişlerdir. Öğretim

elemanları kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin içeriklerinin yapılandırmacı eğitim yaklaşımına göre düzenlenmesi gerektiği görüşündedir. Resim-iş öğretmenliği programının sanatçı yetiştirmeye yönelik yapılanmasından vazgeçilip, sanat öğretmeni yetiştirmenin hedeflendiği 1998 programında alana yönelik kuramsal derslerin işlenmesi gerektiğine ilişkin görüşler saptanmıştır. Ayrıca 1998 yılı programındaki kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin nitelikli bir sanat eğitimcisi yetiştirmek için programda yer almasının gerekli olduğuna ilişkin görüşler de belirtilmiştir. Bu derslerin öğrencilerin sadece alan bilgisine değil aynı zamanda entelektüel bilgi birikimine de katkı sağladığı da vurgulanmıştır.

g. 1998 Resim Öğretmenliği Lisans Programında "1998 programı ilgili gereksinimleri karşılayabildi mi?" sorusuna aşağıdaki şekilde yanıt vermişlerdir:

"Amaç sanat öğretmeni yetiştirmektir bunu tam olarak karşıladı denemez. Ancak bir anlamda da evet denilebilir. Özel Öğretim Yöntemleri içerisinde estetiğin öğretilmesi, sanat eleştirisinin olması güzel oldu. O tam karşıladı bence. Onun içerisine müze eğitimi, kültürlerarası eğitim girdi. Biraz da eski disiplinlerarası eğitim orada yerine oturmaya başladı. Yoksa öbür türlü, eski sistemdeki, sadece uygulama ağırlıklı sanat dersi yapan öğretmenler olacaktı." (Kadın, 48 yaş)

"Tabii ki çok büyük değişiklik yaptı. En önemlisi de yapısal değişiklik oldu. Resim iş öğretmeni yetiştiren lisans programları 150-160 krediden 240 kredi/saate kadar çeşitleniyordu ve 150-160 kredi/saat alan öğrenci de resim iş öğretmeni oluyordu, 240 kredi alan da. Bu çok büyük bir adaletsizlikti, çağdaş değildi. Çağdaş öğretmen yetiştirme programlarındaki toplam kredi genellikle 120-130 civarında kredi/saattir. Yükseköğretim Kurulu bize bu görevi vermeden önce zaten bunun çalışmasını yapmış. Dolayısıyla biz, belirlenmiş olan 130 kredilik 144 şablonların içinde hareket ettik. Tabii Türkiye'de uygulamalı dersler veren bölümlerde uygulamalar biraz daha fazla olmak zorunda olduğu için biz 140 krediye kadar çıkardık." (Erkek, 59 yaş)

Uzman görüşlerine göre yapısal anlamda önemli ve olumlu katkılarla hazırlanan 1998 programı ile alana yeni dersler eklenmiştir. Özellikle sanat eğitimcisi yetiştirilmesine yönelik yeni dersleri verecek yeterli donanımda öğretim elemanının olmadığı belirtilmiştir. Bu durum öğretim elemanlarının ısrarla atölye derslerini yürütmek istemelerine neden olmuştur.

"Kimse kuramsal alan derslerini istemiyor, herkes resim atölye derslerini istiyor ya da anasanat atölye derslerini istiyordu. Bu yeni derslere eleman yetiştirilmek üzere çaba sarf ettik. Ne yazık ki bazılarının 2006'da kaldırıldığına şahit olduk." (Kadın, 50 yaş)

Alan uzmanlarının 2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programı ve programın hazırlanma süreci hakkındaki görüşlerinden yola çıkılarak oluşturulan soru temaları ve temalara karşılık gelen kategoriler Çizelge 16'da sunulmuştur:

Çizelge 16.

Görüşme Soruları Doğrultusunda Oluşturulan Soru Temaları ve Bu Temalara Karşılık Gelen Kategoriler (2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programı)

Soru Temaları	Kategoriler
Amaç, Hedef, Gerekeç	Güncelleme
Temel Alınan Model	Bilimsel Çalışmalar
Yenilikler	Programa Yönelik Olumlu Gelişmeler Programa Yönelik Olumsuz Gelişmeler
Kuramsal ve Zorunlu Sanat Derslerine Yönelik Gereksinimler	Gereksinimler
Kuramsal ve Zorunlu Sanat Derslerinin Uygulamalı Sanat Atölye Derslerine Katkıları	Derse İlişkin Görüşler
Kuramsal ve Zorunlu Sanat Derslerinin Meslek Bilgisi, Alan Bilgisi ve Genel Kültür Olarak Tanımlanması	İçerik
Yeni Yapılanma İhtiyacı	Gereksinimler
Öğretim Elemanlarına Öneriler	Gereksinimler

a. Görüşmede ilk olarak "Programın hazırlanma amacı, hedefi, gerekeçesi ile ilgili görüşleriniz

nelerdir?" sorusuna yanıt aramak için, öğretim elemanlarıyla yapılan görüşmelerden elde edilen verilerle soru temaları, kategoriler kodlar ve alt kodlar Çizelge 17'de oluşturulmuştur:

Çizelge 17.

2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programının Amacı, Hedefi ve Gerekçesine İlişkin Soru Temaları, Kategoriler ve Temalara Karşılık Gelen Kodlar, Alt Kodlar

Soru Temalar	Kategoriler	Kodlar	Alt Kodlar
Amaç, Hedef, Gerekçe	Güncelleme	İçerik	- 1998 Programının aksayan yönlerinin düzeltilmesi. - 1998'de hazırlanan programlardaki derslerin bazılarının çıkarılması.

2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programının düzenleme sürecinde görev alan ya da alanda uzman olan öğretim elemanlarının programın hazırlanma amacı, hedefi, gerekçesi ile ilgili görüşleri, "güncelleme" kategorisi ile çözümlenmiştir. Öğretim elemanları, programın amacının 1998 programının aksayan yönlerinin düzenlemesi olduğunu belirtmişlerdir. Ancak eksikliklerin karşılanmadığını hatta alana yönelik bazı derslerin programdan çıkartılması ve öğretmenlik uygulamasının düşürülmesi konusunda eleştirilerini dile getirenler de olmuştur.

"Evet, yeniden yapılanma sürecinin tekrar gözden geçirilip bu yeni derslerin ne kadar faydalı olup olmadığıyla ilgili, bunların ihtiyacı ne kadar karşılayıp karşılamadığıyla ilgili bir sorgulama dönemi gibiydi." (Kadın, 50 yaş)

"Düzenlemeden haberdar değildik. Önceki programın aksayan taraflarının iyileştirilmiş hâli diye düşündüm." (Kadın, 48 yaş)

b. 2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programının hazırlanma sürecinde görev alan ya da alanda uzman olan öğretim elemanlarının programın ihtiyaç analizi ile ilgili görüşlerine ilişkin olarak öğretim elemanları programın düzenleneceğine yönelik ihtiyaç analizi yapılmadığını belirtmişlerdir.

"Belki ihtiyaç analizi yapılmadı ama bu yeniden yapılanma sempozyumunda konuşuldu. Burada birçok farklı üniversiteden öğretim üyesinin fikrini öğrenmiş olduk. Buna belki bir analiz denilebilir." (Kadın, 50 yaş)

c. 2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programında "Program geliştirme sürecinde temel alınan modele ilişkin görüşleriniz nelerdir?" sorusuna yanıt aramak için, öğretim elemanlarıyla yapılan görüşmelerden elde edilen verilerle soru temaları, kategoriler, kodlar ve alt kodlar Çizelge 18'de oluşturulmuştur:

Çizelge 18.

2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programı Sürecinde Temel Alınan Modele İlişkin Soru Temaları, Kategoriler ve Temalara Karşılık Gelen Kodlar, Alt Kodlar

Soru Temaları	Kategoriler	Kodlar	Alt Kodlar
Temel Alınan Model	Bilimsel Çalışmalar	Düzenleme	- 1998 programı üzerine kurulmuştur.

Güncellenen 2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programının düzenleme sürecinde görev alan ya da alanda uzman olan öğretim elemanlarının programın hazırlanmasında temel alınan model ile ilgili görüşleri "bilimsel çalışmalar" adlı kategoride çözümlenmiştir. Güncelleştirilen 2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programının 1998 programı model alınarak düzenlendiğine ilişkin görüşler saptanmıştır.

d. 2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programında "Programın getirdiği yeniliklere ilişkin görüşleriniz nelerdir?" sorusuna yanıt aramak için, öğretim elemanlarıyla yapılan görüşmelerden elde edilen verilerle soru temaları, kategoriler, kodlar ve alt kodlar Çizelge 19'da oluşturulmuştur:

Çizelge 19.

2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programının Getirdiği Yeniliklere İlişkin Soru Temaları, Kategoriler ve Temalara Karşılık Gelen Kodlar, Alt Kodlar

Soru Temaları	Kategoriler	Kodlar	Alt Kodlar
Yenilikler	<i>Programa Yönelik Olumlu Gelişmeler</i>	Derslere Yönelik	-Bilimsel Araştırma Yöntemleri dersinin programa eklenmesi. -İşlenemeyen derslerin çıkarılması. -Desen dersinin artırılması.
	<i>Programa Yönelik Olumsuz Gelişmeler</i>	İsim Sorunu	-Programın ismi ile atama biçiminin tutarsızlığı.
		Derslere İlişkin sorunlar	-Derslerin tanımlanmasında aksaklıkların olması. -Estetik dersinin olmaması. -Sanat Öğretimi Deneyimi dersinin olmaması. -Okul uygulamalarının azaltılması. -Beceri kazandırılan, projeye yönelik, yaratıcılığını geliştirmeye yönelik ders olan "Sanat Öğretimi Uygulamaları" dersinin kaldırılması. Düzenlenecek program için önerilenin dışında farklı bir programın uygulanması.
		Öğretim Elemanı Sorunu	-Dersi verecek öğretim elemanı sayısına çözüm getirilmemesi. -Eleman yetiştirilen yeni derslerin programdan kaldırılması. -Öğretim elemanlarının hedef kitleye yönelik bilgileri paylaşma sorunu.

2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programının hazırlanma süresince görev alan ya da alanda uzman olan öğretim elemanlarının programın yeniliklerine ilişkin görüşleri "programa yönelik olumlu gelişmeler ve programa yönelik olumsuz gelişmeler" adlı kategorilere ayrılarak çözümlenmiştir.

2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programında Sanat Öğretimi Deneyimi, Sanat Öğretimi Uygulamaları gibi bazı derslerin kaldırılması ve Okul Deneyimi dersinin azaltılması eleştirilmiştir. Sanat eğitiminde beceri kazandırılmaya yönelik ve proje çalışmalarına katkısı olan bu dersler için uzun süre eleman yetiştirilmeye yönelik yatırım yapılırken, bu derslerin kaldırılmasının olumsuz olduğu vurgulanmıştır. Öte yandan bu derslerin bazı üniversitelerde öğretim elemanı yetersizliği gibi nedenlerden ötürü işlenememesi önemli bir sorun olarak vurgulanmıştır. Düzenlenen programda Estetik dersinin kaldırılması program açısından olumsuz bir gelişme olarak görülürken programa eklenen Sanat Felsefesi dersinin Estetik dersini kapsayabileceği yönünde görüşler belirtilmiştir.

"Estetik adı altında bir dersin olmaması sanat eğitimcisi yetiştiren bir kurumda çok büyük bir eksiklik." (Erkek, 59 yaş)

"Estetik dersi yerine sanat felsefesi dersi var.sanat felsefesi, sanat psikolojisi, sanat sosyolojisi diye başlayan derslerin hepsinin genel adı estetik, estetik alan içinde toplanır. Bunun ders olarak farklı farklı konulara ayrılıp adlandırılması bu nedendir. Sanat psikolojisi estetiğin psikolojiyle ilgili kısımdır, felsefesi felsefeyle ilgili kısımdır." (Erkek, 63 yaş)

Atölye ders kredi/saatinde az da olsa bir artış sağlanması ve Desen dersinin iki dönem işlenmesi programın olumlu gelişmeleri arasında gösterilmiştir.

"Mesela dördüncü sınıftaki sanat atölye sekiz saat olmuş oldu; o uygun. Desen dersi bir dönem daha artmış oldu; önceden sadece bir dönemde işleniyordu." (Kadın, 48 yaş)

e. 2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programında "kuramsal ve zorunlu sanat derslerine yönelik gereksinimlere ilişkin görüşleriniz nelerdir?" sorusuna yanıt aramak için, öğretim elemanlarıyla yapılan görüşmelerden elde edilen verilerle soru temaları, kategoriler, kodlar, alt kodlar Çizelge 20'de oluşturulmuştur:

Çizelge 20.

2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programının Kuramsal ve Zorunlu Sanat Derslerine Yönelik Gereksinimlere İlişkin Soru Temaları, Kategoriler ve Temalara Karşılık Gelen Kodlar, Alt Kodlar

Soru Temaları	Kategoriler	Kodlar	Alt Kodlar
---------------	-------------	--------	------------

Kuramsal ve Zorunlu Sanat Derslerine Yönelik Gereksinimler	<i>Gereksinimler</i>	Öğretim Elemanı	-Dersi veren öğretim üyelerinin kendilerini yetiştirmesi, yenilemesi ve çağa uygun değiştirmesi gerekliliği.
		Ders Saatleri ve Adları	-Kaldırılan Estetik dersine duyulan gereksinim. -Kredi azaltmak uğruna kaldırılan derslere duyulan gereksinim. -Ders adlarındaki değişikliklerin belirsizliği. -Ders kredi/saatlerinin azaltılması. -Çağdaş Dünya Sanatı ve Çağdaş Türk Sanatı derslerine duyulan gereksinim. -Kodlamaların neye göre düzenlendiği belirsizliği. -Bazı kodlamaların hatalı olması.
		İşlenişi	-Kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin her dönem okutulması gerekliliği. -Sanat akımlarını görsel olarak da, bilişsel olarak da tanıtan derslere gereksinim. -Derslerin dönemlerinin değişmesi. -İçeriğin değişmesi.

2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programının hazırlanma süresince görev alan ya da alanda uzman olan öğretim elemanlarının programın hazırlanmasında kuramsal ve zorunlu sanat derslerine yönelik gereksinimler ile ilgili görüşleri "gereksinimler" adlı kategoride çözümlenmiştir. Derslerin önceki programa göre dönemlerinde değişikliklerin olduğu ve bazı derslerin kaldırılmasından dolayı kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin gereksinimi karşılamada yetersiz kaldığına değinilmiştir. Derslere yönelik gereksinimlerin dersi verecek öğretim elemanı ile ilişkilendirilmesi gerektiği ve dersi verecek öğretim elemanının dersi içeriği konusunda kendisini geliştirme zorunluluğu olduğuna değinilmiştir.

"Benim düşüncem daha çağdaş olması gerektiği konusunda. Dediğim gibi, dersi ismini değiştirmek çok şeyi değiştirmiyor. Sonuçta dersi veren hocalar aynıysa, dersi ismini ne kadar değiştirirseniz değiştirin çok bir şey değişmez." (Kadın, 50 yaş)

Önceki programda birinci yarıyıldan başlayan kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin yeni programda ikinci yarıyıldan başlamasının öğrencinin ilk yarıyıldan okul ortamına alışmasıyla ilgili olabileceği vurgulanmıştır. *İnsanın Sanatsal Gelişimi* dersinin kaldırılıp programa *Çocuğun Sanatsal Gelişimi* dersinin eklenmesi uzmanlar tarafından değerlendirilirken iki dersi içeriğinin kapsam olarak farklı olduğuna ilişkin görüşler saptanmıştır.

f. 2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programında "programda yer alan kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin uygulamalı sanat atölye derslerine katkısı ile ilgili görüşleriniz nelerdir?" sorusuna yanıt aramak için, öğretim elemanlarıyla yapılan görüşmelerden elde edilen verilerle soru temaları, kategoriler, kodlar ve alt kodlar Çizelge 21'de oluşturulmuştur:

Çizelge 21.

2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programında Yer Alan Kuramsal ve Zorunlu Sanat Derslerinin Uygulamalı Sanat Atölye Derslerine Katkısına İlişkin Soru Temaları, Kategoriler ve Temalara Karşılık Gelen Kodlar, Alt Kodlar

Soru Temaları	Kategoriler	Kodlar	Alt Kodlar
Kuramsal ve Zorunlu Sanat Derslerinin Uygulamalı Sanat Atölye Derslerine Katkıları	<i>Derse İlişkin Görüşler</i>	Eleştiriler	- Kuramsal alan dersleri yeterli olmayınca üç öğrenme alanının (Görsel Sanatlarda Biçimlendirme, Görsel Sanat Kültürü, Müze Bilinci) uygulanabilirliğini azaltması. - Derslerin işlenişinde bir standart oluşturulabilir. - Kültürel miras ve müze eğitimi konularında yetmiş, tecrübeli öğretmenlere duyulan ihtiyaç.

		İçerik Önerileri	<ul style="list-style-type: none">- Disipline dayalı sanat anlayışı mevcut olması.- Kuramsal derslerin uygulamayı etkilediğinden dolayı derslerin kaldırılmaması gerektiği.- Estetik dersinin programa yeniden eklenmesi.- Ders için belirli ortak kaynaklar kullanılması.- Ders içeriklerinin derinleştirilmesi.- Çağdaş sanata yönelik derslerin programa eklenmesi.
--	--	------------------	---

2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programının hazırlanma süresince görev alan ya da alanda uzman olan öğretim elemanlarının programın hazırlanmasında kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin uygulamalı sanat atölye derslerine katkısı ile ilgili görüşleri "derse ilişkin görüşler" adlı kategoride çözümlenmiştir.

Düzenlenen yeni programda kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin sayılarında ve saatlerinde azalmanın olması üç öğrenme alanının uygulanabilirliğini azalttığı için uzmanlarca eleştirilmiştir. Kuramsal derslerin uygulamalı sanat atölye derslerine olan katkısı nedeniyle yeni programda işlenmeye devam edilmesi gerektiği önerilmiştir.

"Kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin atölye derslerine dolaylı yoldan katkısı elbette var. Öğrencinin genel kültür birikimine sahip olması gerekir; atölye dersinde belki yeterli olmayan, sanat akımlarının öğretilmesinde, sanatçıların yapıtlarının öğretilmesinde, sanat tarihi grubu dersleri bu konuda bilgi vererek çocuğun sanatı, sanat akımlarını görsel olarak da, bilişsel olarak da tanımasına yardımcı olan dersler; böylesine bir katkısı var. Estetik yönüyle ilgili de, yaratıcılık nedir, yaratıcılık nasıl gelişir, bu tür kuramsal bilgilerle de kendi donanımını güçlendirecektir; böyle bir katkısı olacaktır." (Erkek, 63 yaş)

g. 2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programında "programda yer alan kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin Meslek Bilgisi, Alan Bilgisi ve Genel Kültür, olarak tanımlanmasına ilişkin görüşlerin nelerdir?" sorusuna yanıt aramak için, öğretim elemanlarıyla yapılan görüşmelerden elde edilen verilerle hazırlanan soru temaları, kategoriler, kodlar, alt kodlar Çizelge 22'de sunulmuştur:

Çizelge 22.

2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programında Kuramsal ve Zorunlu Sanat Derslerinin Meslek Bilgisi, Alan Bilgisi ve Genel Kültür Olarak Tanımlanmasına İlişkin Soru Temaları, Kategoriler ve Temalara Karşılık Gelen Kodlar, Alt Kodlar

Soru Temaları	Kategoriler	Kodlar	Alt Kodlar
Kuramsal ve Zorunlu Sanat Derslerinin Meslek Bilgisi, Alan Bilgisi ve Genel Kültür Olarak Tanımlanması	İçerik	Yeterlikler	<ul style="list-style-type: none">- Sadece "Genel Kültür" ifadesinin yetersiz kalması.- GK derslerinin başka bölümlerde de okutulması gerekliliği.
		Gereklikler	<ul style="list-style-type: none">- Alan tanımlaması ifadesinin eleştirilmesi.

2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programının hazırlanma süresince görev alan ya da alanda uzman olan öğretim elemanlarının programın hazırlanmasında kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin meslek bilgisi, alan bilgisi ve genel kültür olarak tanımlanmasına ilişkin görüşleri "içerik" adlı kategoride çözümlenmiştir. Programda; *Sanat Tarihine Giriş*, *Çocuğun Sanatsal Gelişimi* AB dersi; *Batı Sanatı Tarihi*, *Türk Sanatı Tarihi*, *Sanat Eleştirisi*, *Çağdaş Sanat* derslerinin GK dersi olarak sınıflandırılmasına ilişkin olarak uzmanların çoğu özellikle GK dersi olarak tanımlanan derslerin sadece GK dersi olarak tanımlanmasının uygun olmadığı görüşündedirler. Bu derslerin aynı zamanda "sanat" ya da "alana yönelik alan eğitimi" dersleri olduğuna yönelik görüşler de belirtilmiştir.

"Özel Öğretim Yöntemleri, Çocuğun Sanatsal Gelişimi dersi, Müze Eğitimi ve Uygulamaları, daha önce Sanat Öğretimi Uygulamaları derslerimiz vardı; bunlar "alan eğitimi dersleri" olarak geçiyor... Alan kültür derslerini teorik anlamda iki gruba ayırıyorum: Bir sanat tarihi grubu dersleri, iki estetik grubu dersleri...Sanat Tarihine Giriş, Türk Sanatı, Batı Sanatı, Çağdaş Sanat buraya kadar olan kısmın tamamen sanat kültür dersleri, sanat tarihi grubu dersleri olarak adlandırılması gerekir. Sanat Eleştirisi

dersi de, estetik grubu olan sanat kültür dersidir. İnsanın Sanatsal Gelişimini buradan çekiyorum, o farklı. Bu ders aslında özel öğretim yönteminin parçası olan bir ders. Çocuğun Sanatsal Gelişimi de aynı." (Erkek, 63 yaş)

Derslerin GK olarak tanımlanmasının nedeni olarak YÖK'ün belirlediği kredi sayısından kaynaklı bir zorunluluk olduğu düşünülmektedir.

"...dersler için belirli bir kredi sayısı belirlenmiş olabilir. Böyle bir durum olduysa seçim yapmışlardır." (Kadın, 54 yaş)

h. 2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programına ilişkin "program gereksinimleri karşılayabildi mi?" sorusuna öğretim elemanları aşağıdaki yanıtları vermişlerdir:

"Evet, karşılıyor denilebilir. Ders içeriklerini hocanın kendisi zaten ayarlıyor, deneyimli hocaysa biliyor. Siz ne kadar dersin ismini, içeriğini, saatini değiştirirseniz değiştirin hoca yine yapacağını yapıyor. Kendine göre işliyor." (Kadın, 48 yaş)

Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programına yönelik yeni bir yapılanmaya duyulan ihtiyaca ilişkin elde edilen verilerle soru temaları, kategoriler, kodlar ve alt kodlar Çizelge 23'te sunulmuştur.

Çizelge 23.

Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programında Yeni Bir Yapılanmaya Yönelik Duyulan Gereksinime İlişkin Soru Temaları, Kategoriler ve Temalara Karşılık Gelen Kodlar, Alt Kodlar

Soru Temaları	Kategoriler	Kodlar	Alt Kodlar
Yeni Yapılanma İhtiyacı	Gereksinimler	Güncelleme	<ul style="list-style-type: none">- Güncel sanat bilgisine duyulan ihtiyaç.- Kavramsal sanata eğilme ihtiyacı.- "Görsel kültürü" öğrenme ihtiyacı.- Çağdaş sanat okumaları ve sanat öğretiminde uygulamalar derslerine duyulan ihtiyaç.- Dünyayı takip ederek çağdaş programlar hazırlama ihtiyacı.
		Öğretim Teknikleri	<ul style="list-style-type: none">- Medyanın kullanımının artması.- Farklı yöntem ve teknikleri öğrenme ihtiyacı.- Bilişim ve iletişim teknolojilerindeki hızlı ilerlemelerin izlenmesi ve içeriğe eklenmesi ihtiyacı.
		Eleştiriler	<ul style="list-style-type: none">- Mevcut sorunları çözme ihtiyacı.- Ders adlarına ilişkin sorunlar- Milli Eğitim ile işbirliği sisteminin tamamen düzeltilmesi gereği.- Bölümlerin ihtiyaçlarını ve bölümdekilerin önerilerini dikkate almak.- Programın isminin değişmesi.
		Uzmanlaşma	<ul style="list-style-type: none">- Alan uzmanlarına ulaşma ihtiyacı.- Öğretmenlik uygulamalarının artırılması.

Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programına yönelik yeni bir yapılanmaya ihtiyaç olup olmadığına ilişkin görüşler "gereksinimler" adlı kategoride çözümlenmiştir. Uzmanlar her programın, zamanın koşullarına göre güncellenmesi gerektiğini belirtmiş ve Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programında yeni bir düzenlemeye gidilmesini önermişlerdir. Programı yürüten öğretim elemanlarının gelişmelere ayak uydurmaları gerektiğini vurgulamışlardır.

"Program geliştirme dinamik bir süreçtir, çok ciddi takip edilmesi gerekir ve yerinde müdahalelerle ve bilimsel araştırmalara dayalı verilerle değiştirilmelidir." (Erkek, 59 yaş)

"Günümüzün ihtiyaçları değişti; biraz daha güncel sanata, kavramsal sanata eğilmek gerektiğini düşünüyorum, çünkü biz öğretmen yetiştiriyoruz." (Kadın, 48 yaş)

"Öğretmen yetiştirme amacından taviz vermeyen bir program yapılması içerisinde gidilmelidir; birinci amaç bu olmalıdır." (Erkek, 63 yaş)

Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programının uygulanışı ile ilgili öğretim elemanlarına sunulan önerilere ilişkin elde edilen verilerle soru temaları, kategoriler, kodlar ve alt kodlar Çizelge 24'te sunulmuştur.

Çizelge 24.

Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programının Uygulanışına İlişkin Öğretim Elemanlarına Sunulan Önerilere İlişkin Soru Temaları, Kategoriler ve Temalara Karşılık Gelen Kodlar, Alt Kodlar

Soru Temaları	Kategoriler	Kodlar	Alt Kodlar
Öğretim Elemanlarına Öneriler	Gereksinimler	İçerik	İçerik geliştirilmeli. Müzelerin eğitim sayfalarının incelenmesi. Derse ilişkin eylem araştırması yapma gerekliliği. Çağdaş düşünceye sahip kişiler tarafından çağdaş eğitim ve öğretim programı hazırlanması. Disipline dayalı sanat eğitimi ve görsel kültür kuramlarının uygulanabileceği ders içeriklerinin hazırlanması.
		Uzmanlaşma	Dünyada sanat eğitimi incelenmesi. Dünyada öğretmen yetiştirme programlarının incelenmesi. Öğretim elemanlarının kendilerini yenileme ihtiyacı. Dersi veren hocanın ders içeriğini sadece kendi bilgi ve becerisine göre şekillendirmemesi. Farklı üniversitedeki öğretim elemanlarıyla derslerin içerikleri ve yöntemleri hakkında iletişim sağlanması. Sanat eğitimi veren kurumlarda görev yapan akademisyenlerin iyi yetiştirilmesi gereği.

Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programlarının uygulanışıyla ilgili öğretim elemanlarına ilişkin görüşler "gereksinimler" adlı kategoride çözümlenmiştir. Resim Öğretmenliği Lisans Programlarında sanat eğitimcisi yetiştirme görevini üstlenen öğretim elemanları ders içeriklerinin geliştirilmesine yönelik öneriler sunmuşlardır. Ders içeriklerini hazırlarken ders tanımlarından yola çıkarak farklı fakültelerde dersi veren öğretim elemanları ile derslerin içerikleri ve yöntemleri hakkında iletişim sağlanmasının verimli olacağı düşünülmektedir. Dünya eğitim sisteminin incelenmesi ve sanat alanındaki kuruluşların takip edilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Sonuçlar ve Öneriler

Nitelikli sanat eğitimcisi yetiştirmeyi hedefleyen Resim-iş öğretmenliği lisans programlarından 1998 programı ve ardından düzenlenen 2006 lisans programları incelenmiş ve burada çalışmalarını sürdüren öğretim elemanlarından konu ile ilgili görüşleri alınmıştır. Tartışmalara neden olan 1998 programının ardından düzenlenen 2006 programı beklenen değişikliği sağlayamadığı için katılımcıların anketlerde 1998 programının 2006 düzenlemesine göre öğretmen yetiştirme hedefine daha uygun bulunduğu görülmüştür. Anket katılımcıları 2006 programında kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin ders kredi/saatlerinin düşürülmesini uygun bulmamışlardır. Resim öğretmeni yetiştiren programlarda kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin uygulamalı sanat atölye dersleri ile bağlantılı olarak işlenmesi gerektiği ve bu derslerin uygulamalı sanat atölye derslerine katkı sağladığı belirtilmiştir. Eisner (1989:159), kuramsal derslerin atölye etkinlikleri dâhilinde yeterince yapılamayacağından bu derslere programda ayrıca yer verilmesi gerektiğinden söz etmiştir. Katılımcıların, *Batı Sanatı Tarihi*, *Türk Sanatı Tarihi*, *Sanat Eleştirisi* ve *Çağdaş Sanat* derslerinin Genel Kültür dersleri olarak tanımlanmasını doğru bulmadıkları saptanmıştır. Bu derslerin "Genel Sanat Kültürü", "Alan Kültürü" olarak adlandırılmasının uygun olacağı bazı katılımcılar tarafından ankette yazılı olarak belirtilmiştir. Katılımcıların; *Estetik*, *Çağdaş Türk Sanatı* ve *Çağdaş Dünya Sanatı* derslerinin kaldırılmasını uygun bulmadıkları saptanmıştır. Anketlerden çıkan bir diğer sonuç; kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin yeniden düzenlenmesi ve bölümün programı ile ilgili yapılanmaya gidilmesi gerektiğidir. Resim-iş öğretmeni adaylarının alanla ilgili entelektüel bir derinlik ve birikime sahip olmalarını sağlayacak ve tartışmalar yapabilecekleri

derslere ihtiyaç duydukları görülmüştür. Teknolojiyi ve çeşitliliği fazla olan uluslararası, bölgesel ve etnik kültürlerle, çağımıza ilişkin kavramları içeren derslere yer verilmesine, mevcut derslerin içerikleri zenginleştirilerek gereksinimleri karşılayacak düzeye getirilmesine yönelik görüşler de saptanmıştır.

Yaşanılan dijital çağda akıllı telefon, bilgisayar gibi ekran üzerinden okumaların yaygınlaştığı, sanatın dijitalleştiği dolayısıyla görsel kültürün yaygınlaştığı bir dönemde ekranı kullanma, kurgulama ve planlama metodolojilerine ilişkin dersler eklenmelidir. Bu sayede sanat öğretmenlerine çevrimiçi (online) eğitime yönelik yeni olanaklar da sağlanacaktır. Öğretmen olmayı amaçlamayan adayların ilgi ve yeteneklerini geliştirmek ve sanatın çeşitli olanaklarıyla beslenebilecekleri, pazarlamaya ve piyasaya yönelik çalışmalarına katkı sunacak derslerin de hazırlanacak yeni programlara eklenmesi önerilmiştir. Bugün sanatın postmodern bir söylem içinde yer aldığını belirten Alp (2013:335)'e göre, sanatın da diğer üst yapı kurumları gibi toplum dinamiklerinden, piyasa ekonomilerinden, sermayeden koparılmayacak bir gerçek olduğudur. Sanatın kamusal alanlarda sergilendiği, sanat bienallerinin, fuarların yaygınlaştığı bir dönemde sanat eğitimcilerinin de bu alanlarda çalışabilecekleri düşüncesiyle yeni dersler programın içeriğinde yer almalıdır. Çevremizi kuşatan görsel medyayı okuyup-çözümleyebilecek ve öğrencilerine de bunu aktarabilecek öğretmenlere ihtiyaç duyulduğundan *Görsel Kültür, Güncel Sanat, Görsel Okuryazarlık* ve *Göstergebilim* gibi çağa ilişkin yeni kavramlar içeren derslere yer verilmelidir. Soyut, somut ve deformasyon arasındaki ilişkiyi okumak ve yorumlamak gibi soyut değerleri kuvvetlendirecek derslerin de sanatın bugününü ve yarınını okumada etkili olacağı söylenebilir.

Uzmanlar sanat eğitimcisi yetiştirmeyi hedefleyen 1998 programının umut verici olduğunu, 2006 düzenlenmesinin ise kime ve neye göre düzenlendiğinden haberdar olmadıklarını ifade etmişlerdir. Herhangi bir ihtiyaç analizi yapılmadan ve herhangi bir modelden yararlanılmadan, 1998 programının aksayan yönlerini iyileştirmeye dönük bir yapılanma olarak düşünülmüştür. Aynı zamanda düzenlemenin beklentileri karşılayamadığı yönünde görüşler mevcuttur. Yeni düzenlemede kredi sayısı artırılmış olsa da *Sanat Öğretiminde Uygulamalar, Sanat Öğretimi Deneyimi, Estetik, Çağdaş Dünya Sanatı* ve *Çağdaş Türk Sanatı* derslerinin kaldırılmasının doğru bir uygulama olmadığı bazı uzmanlar tarafından dile getirilmiştir. Anket katılımcıları gibi uzmanlar da kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin hem uygulamalı atölye derslerine katkısı olduğunu, hem de kültür seviyesi yüksek, entelektüel bireyler yetiştirilmesini sağladığını belirtmişlerdir. Ders kodlarının tanımlamasına ilişkin olarak uzmanlar, derslerin alan tanımlamalarını yetersiz bulduklarını, alana yönelik olduğu düşünülen bir takım derslerin sadece "genel kültür" olarak tanımlanmasının uygun olmadığını ifade etmişlerdir. Uzmanlar *Batı Sanatı Tarihi, Türk Sanatı Tarihi, Sanat Eleştirisi* ve *Çağdaş Sanat* derslerinin GK olarak sınıflanmasının yetersiz olduğunu "Sanat Kültür Dersleri" ya da "Alan Kültür Dersleri" olarak tanımlanabileceği önerisini getirmişlerdir. Programı yürüten öğretim elemanlarına bu konuda çeşitli önerilerde bulunan uzmanlar; öğretim elemanlarının ders içeriklerini hazırlarken dersi veren hocanın ilgi ve yeterliklerinin yanı sıra dünyadaki gelişmeleri ve alana ilişkin çalışmaları takip etmelerini, araştırma yaparak kendilerini sürekli yenilemelerini, diğer fakültelerdeki öğretim elemanları ile fikir alışverişi yaparak hazırlamalarını önermişlerdir. Programdan yetişen öğretmen adayının farklı bir alan ismiyle atanması konusunda da sıkıntılarının olduğu vurgulanmış ve programın isminin değiştirilmesi gerektiği önerilmiştir. Sanat eğitimi konusuna değinen uzmanlar bunun disipline dayalı biçimde verilmesi gerektiğini savunmuştur. Çağdaş sanat eğitimcisi yetiştirme sürecinde; kültür, kültürlerarası etkileşim ve kültürel çeşitlilik gibi kavramlar da göz ardı edilmemelidir. Kültürlerarası etkileşimin sağlanması, çeşitli kültürlerin sanat özelliklerinin ve sanat eğitiminde kullanılan yöntemlerin bilinmesi için sanat eğitimi programları düzenlenmelidir. Karadeniz (2015:49-50), çok kültürlü toplumlarda eğitim sisteminin karşılaştığı en önemli olgunun kültürel çeşitlilik olduğunu ve bu nedenle günümüzde eğitimin daha esnek, uygun ve kapsayıcı olması gerektiğini açıklamıştır. Resim-iş öğretmeni adaylarının, sanatı programlarla sınırlı kalmayacak biçimde sanat galerisi, müze ve arşiv gibi okul dışı öğrenme ve etkileşim ortamlarına taşıyacak biçimde yetiştirilmeleri gerekmektedir. Bölgesel ve kültürel kimliklerin etnik, dini ve sosyokültürel değerlerin de dikkate alınarak sanat eğitimi alanında yapılacak yeni programlar, geleneksel ve çağdaş sanatlarla postmodernizmin gündeme getirdiği yeni kavramların birlikteliğinden hareketle düzenlenebilir. Resim-İş Eğitimi Programları hazırlanırken bu çalışmadaki bulguların özenle değerlendirileceği ve gelecekteki uygulamalara katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

Değişen ihtiyaç ve talepler doğrultusunda zaman içinde yeniden hazırlanmayı gerektiren

programların güncellenmesi üzerine Yükseköğretim Kurulu tarafından çalışmalar başlatılmış ve on yılı aşkın bir süreden sonra Mayıs 2018 yılında öğretmen yetiştiren lisans programları güncellenmiştir (<https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/ogretmen-yetistirme>). Yeniden düzenlenen Resim-iř öğretmenliği lisans programı bu çalışma ile belirlenen ihtiyaç analizi doğrultusunda incelenebilir.

Kaynakça

- Alp, K. Ö. (2013). Resim eğitimi sanat ve postmodern toplum. N. Kurul, T. Öztürk, İ. Metinnam (Der.). *Kamusal eğitim eleştirel yazılar*. (s.335-339). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Balcı, Y. B. (1996). Sanat eğitiminde yeni bir yönetsel yaklaşım: Resim-iş eğitimi-sanat eğitimi-estetik+sanat eleştirisi+sanat tarihi+uygulama. *Milli Eğitim*, 131, 18-19.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, K. E., Akgün, E. Ö., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (16. baskı). Ankara: Pegem Yayınevi.
- Creswell, J. W. ve Clark, P. L.V. (2014). *Karma yöntem araştırmaları, tasarımı ve yürütülmesi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Creswell, J. W. (2015). *Nitel araştırma yöntemleri*. (A. Bacanak Çev.). Ankara: Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Eisner, Elliot W. (1989). Current Issue in Art and Design Education: Art Education Today: a Look at its Past and an Agenda for the Future. *Journal of Art and Education*. 8(2), 153-166.
- Karadeniz, C. (2015). *Çağdaş müze ve kültürel çeşitlilik: arkeoloji müzesi uzmanlarının kültürel çeşitliliğe ilişkin yaklaşımlarının değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Karasar, N. (2005). Bilimsel araştırma yöntemi. (14. Baskı). Ankara: Nobel Yayın.
- Kırıoğlu, O. (1997). Sanat eğitimcilerinin yetiştirilmesi. M. Çileli (Haz.). *İlköğretim Okullarında Sanat Eğitimi ve Sorunları* içinde (59-78). Kayseri: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Kırıoğlu, O. (2009). *Sanat kültür yaratıcılık*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Kurtuluş, Y. (2000). *Türkiye’de sanat eğitimi tarihi (1950-1999) genel eğitimde ve öğretmen yetiştiren kurumlarda resim/resim-iş bölümleri ve dersleri*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Kurtuluş, Y. (2002, Mayıs). 1963 gazi eğitim enstitüsü resim-iş bölümü programı ve 1998 resim öğretmenliği lisans programı. *Sanat Eğitimi Sempozyumu* içinde (151-158), Gazi Üniversitesi
- Özsoy, V. (2008). *Görsel sanatlar eğitimi makaleler*. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Yayınları.
- Tavşancıl, E. ve Aslan, E. (2001). *Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri*. İstanbul: Epsilon yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- YÖK. (1998). *Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları*. Ankara.
- YÖK. (2007a). *Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları*. Ankara.
- YÖK. (2007b). *Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Fakülteleri (1982-2007)*. Ankara.
- <https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/ogretmen-yetistirme>

EKLER

EK 1: EĞİTİM FAKÜLTELERİ RESİM-İŞ EĞİTİMİ PROGRAMINDA (1998 ve 2006) YER ALAN KURAMSAL VE ZORUNLU SANAT DERSLERİ HAKKINDA ÖĞRETİM ELEMANLARININ GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ ANKETİ

		Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Ekleme İstedığınız Görüşleriniz
1	1998 yılı Resim Öğretmenliği Lisans Programındaki kuramsal ve zorunlu sanat dersleri bölümün öğretmen yetiştirme hedefine uygundur.	(1)	(2)	(3)	
2	1998 Lisans Programında gerçekleştirilen yeniden yapılandırma Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalının öğretmen yetiştirme hedefine uygun olarak eğitim kalitesini artırmıştır.	(1)	(2)	(3)	
3	1998 yılı Lisans Programında gerçekleştirilen yeniden yapılandırma, lisans eğitiminde kuramsal ve zorunlu sanat derslerine ilişkin gereksinim duyulan değişikliği sağlamıştır.	(1)	(2)	(3)	
4	2006 yılı Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programında kuramsal ve zorunlu sanat derslerine yönelik yapılan düzenlemenin gerekli olduğunu düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	
5	2006 yılı Lisans Programındaki kuramsal ve zorunlu sanat dersleri Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalının öğretmen yetiştirme hedefine uygundur.	(1)	(2)	(3)	
6	2006 yılı Lisans Programında yapılan düzenleme Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalının öğretmen yetiştirme hedefine uygun olarak eğitim kalitesini artırmıştır.	(1)	(2)	(3)	
7	2006 yılı Lisans Programındaki kuramsal ve zorunlu sanat dersleri ile ilgili yeni bir düzenleme gereklidir.	(1)	(2)	(3)	
8	2006 yılı Lisans Programında tüm dersler için yeni bir yapılandırmaya gidilmelidir.	(1)	(2)	(3)	
9	1998 yılı Lisans Programında okutulan kuramsal ve zorunlu sanat derslerine ayrılan ders kredi / saati yeterlidir.	(1)	(2)	(3)	
10	2006 yılı Lisans Programında yapılan düzenlemede kuramsal ve zorunlu sanat derslerine ayrılan ders kredi / saati yeterlidir.	(1)	(2)	(3)	
11	Kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin uygulamalı sanat atölye derslerine katkısı olduğunu düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	
12	Kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin uygulamalı sanat atölye derslerinden önce alınması gerektiğini düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	
13	1998 yılı Lisans Programı I. yarıyılıda yer alan <i>Sanat Tarihine Giriş</i> dersinin 2006 yılındaki düzenlemeyle birlikte II. yarıyılıda yer alması uygundur.	(1)	(2)	(3)	
14	1998 yılı Lisans Programı II. yarıyılıda yer alan <i>Türk Sanatı Tarihi</i> dersinin 2006 yılındaki düzenlemeyle birlikte V. yarıyılı aktarılmış olması uygundur.	(1)	(2)	(3)	
15	2006 yılı Lisans Programında yapılan düzenlemeyle <i>Türk Sanatı Tarihi</i> dersinin Genel Kültür olarak sınıflandırılması uygundur.	(1)	(2)	(3)	
16	1998 yılı Lisans Programı II. yarıyılıda yer alan <i>Batı Sanatı Tarihi</i> dersinin 2006 yılındaki düzenlemeyle birlikte III. yarıyılı aktarılmış olması uygundur.	(1)	(2)	(3)	
17	2006 yılı Lisans Programında yapılan düzenlemeyle <i>Batı Sanatı Tarihi</i> dersinin Genel Kültür dersi olarak sınıflandırılmış olması uygundur.	(1)	(2)	(3)	
18	1998 yılı Lisans Programında yer alan <i>Çağdaş Dünya Sanatı</i> dersinin 2006 yılı Lisans Programında kaldırılmış olması doğru bir uygulamadır.	(1)	(2)	(3)	
19	1998 yılı Lisans Programında <i>Çağdaş Türk Sanatı</i> dersinin 2006 yılı Lisans Programında kaldırılmış olması doğru bir uygulamadır.	(1)	(2)	(3)	
20	1998 yılı Lisans Programında <i>İnsanın Sanatsal Gelişimi</i> dersinin 2006 yılı Lisans Programında <i>Çocuğun Sanatsal Gelişimi</i> olarak adlandırıldığını düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	
21	1998 yılı Lisans Programında yer alan <i>Estetik</i> dersinin 2006 programından kaldırılmış olması doğru bir uygulamadır.	(1)	(2)	(3)	
22	<i>Sanat Eleştirisi</i> dersinin 1998'de üç olan kredisinin 2006'da iki kredi olarak düzenlenmiş olması uygundur.	(1)	(2)	(3)	
23	<i>Sanat Eleştirisi</i> dersinin 2006 programında <i>Genel Kültür</i> olarak sınıflandırılmış olması uygundur.	(1)	(2)	(3)	
24	2006 yılı Lisans Programında yapılan düzenlemeyle <i>Çağdaş Sanat</i> dersinin <i>Genel Kültür</i> dersi olarak sınıflandırılmış olması uygundur.	(1)	(2)	(3)	
25	2006 yılı Lisans Programında yapılan düzenlemede <i>Meslek Bilgisi</i> derslerinin 37 kredi olması öğretmen adayları için yararlı olmuştur.	(1)	(2)	(3)	
26	2006 yılı Lisans Programında yapılan düzenlemede <i>Genel Kültür</i> derslerinin 37 kredi olması öğretmen adayları için yararlı olmuştur.	(1)	(2)	(3)	
27	2006 yılı Lisans Programında yapılan düzenlemede <i>Alan Bilgisi</i> derslerinin 80 kredi olarak düzenlenmiş olması sanat eğitimi açısından uygundur.	(1)	(2)	(3)	
28	1998 yılı Lisans Programında kuramsal ve zorunlu sanat dersleri toplam 20 kredi iken, 2006 yılı Lisans Programında yapılan düzenlemeyle 15 kredi olarak düzenlenmiş olması sanat eğitimi açısından uygundur.	(1)	(2)	(3)	
29	1998 yılı Lisans Programındaki 20 saatlik kuramsal ve zorunlu sanat dersleri 193 saatlik genel program içinde yeterli oranı oluşturmaktadır.	(1)	(2)	(3)	
30	2006 yılı Lisans Programındaki 15 saatlik kuramsal ve zorunlu sanat dersleri 192 saatlik genel program içinde yeterli oranı oluşturmaktadır.	(1)	(2)	(3)	

Sözü geçen derslerin dışında
..... ders(ler)in kuramsal ve zorunlu sanat dersi olabileceği görüşündeyim. Çünkü
.....

EK 2: Eğitim Fakülteleri Resim-İş Eğitimi Lisans Programları (1998 ve 2006) ve Bu Programlarda Yer Alan Kuramsal ve Zorunlu Sanat Dersleri Hakkında Uzman Görüşleri

Görüşme Soruları

1. 1998 Resim Öğretmenliği Lisans Programının hazırlanma sürecinde görev alan ya da alanda uzman olan öğretim elemanlarının;
 - a. Programın hazırlanma amacı, hedefi, gerekçesi,
 - b. Program hazırlanmadan önce nasıl bir ihtiyaç analizi yapıldığı,
 - c. Program geliştirme sürecinde temel alınan model,
 - d. Programın getirdiği yenilikler,
 - e. Programda yer alan kuramsal ve zorunlu sanat derslerine yönelik gereksinimler,
 - f. Programda yer alan kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin uygulamalı sanat atölye derslerine katkısı ile ilgili görüşleriniz nelerdir?
 - g. İlgili program bu gereksinimleri karşıladı mı, karşılamadıysa bunun sebepleri sizce nelerdir?
2. 2006 yılı Resim-İş Öğretmenliği lisans programının hazırlanma sürecinde görev alan ya da alanda uzman olan öğretim elemanlarının;
 - a. Programın hazırlanma amacı, hedefi, gerekçesi,
 - b. Program hazırlanmadan önce nasıl bir ihtiyaç analizi yapıldığı,
 - c. Program geliştirme sürecinde temel alınan model,
 - d. Programın getirdiği yenilikler,
 - e. Programda yer alan kuramsal ve zorunlu sanat derslerine yönelik gereksinimler,
 - f. Programda yer alan kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin uygulamalı sanat atölye derslerine katkısı,
 - g. Programda yer alan kuramsal ve zorunlu sanat derslerinin Meslek Bilgisi, Alan Bilgisi ve Genel Kültür olarak tanımlanması ile ilgili görüşleriniz nelerdir?
 - h. İlgili program bu gereksinimleri karşıladı mı, karşılamadıysa bunun sebepleri sizce nelerdir?
3. Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programına yönelik yeni bir yapılanmaya ihtiyaç var mı?
4. Programın uygulanışına ilişkin öğretim elemanlarına önerileriniz nelerdir?

Ek 1: 1998 RESİM ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMI

Ek 2: 2006 RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMI

BİRİNCİ YIL				
I. Yarıyıl		II. Yarıyıl		
KODU	DERSEN ADI	T	U	K
	Resim	2	0	3
	Temel Tasarım I	2	3	4
	Felsefe I	1	2	2
	Sanat Tarihine Giriş	2	0	2
	Yabancı Dil I	2	0	2
	Türkçe II Yazılı Anlatım	2	0	2
	Anıtsal İnceleme ve İnkılap Tarihi I	2	0	0
	Öğretmenlik Mesleğine Giriş	3	0	3
Kredi		19		
III. Yarıyıl		IV. Yarıyıl		
KODU	DERSEN ADI	T	U	K
	Anasanat Atölye I	2	4	4
	Seçmeli Sanat Atölye I	2	2	3
	Çağdaş Dünya Sanatı	2	0	2
	Çocuk ve Öğretmen	3	0	3
	Seçmeli II	3	0	3
Kredi		18		
İKİNCİ YIL				
I. Yarıyıl		II. Yarıyıl		
KODU	DERSEN ADI	T	U	K
	Anasanat Atölye II	2	4	4
	Seçmeli Sanat Atölye II	2	2	3
	Çağdaş Türk Sanatı	2	0	2
	Bilgi	2	2	2
	Öğretimde İnovasyon ve Değişim	3	2	4
	Seçmeli III	3	0	3
Kredi		19		
ÜÇÜNCÜ YIL				
I. Yarıyıl		II. Yarıyıl		
KODU	DERSEN ADI	T	U	K
	Anasanat Atölye III	2	4	4
	Seçmeli Sanat Atölye III	2	2	3
	İnsanın Sanatsal Gelişimi	2	0	2
	Estetik	3	0	3
	Müze Eğitimi ve Uygulanması	2	2	3
	Öğretim Tek. ve Materyal Gelişim	2	2	3
Kredi		18		
DÖRDÜNCÜ YIL				
I. Yarıyıl		II. Yarıyıl		
KODU	DERSEN ADI	T	U	K
	Anasanat Atölye IV	2	4	4
	Seçmeli Sanat Atölye IV	2	2	3
	Sanat Öğretiminde Uygulanmalar I	2	2	3
	Sanat Eleştirisi	3	0	3
	Sanat Yöntemleri	2	2	3
	Özel Öğretim Yöntemleri I	2	2	3
Kredi		19		
TOPLAM KREDİ		146		

I. YARIYIL					II. YARIYIL				
DERSEN ADI		T	U	K	DERSEN ADI		T	U	K
A	Temel Tasarım I	4	4	6	A	Sanat Tarihine Giriş	2	0	2
A	Çocuk I	2	2	3	A	Temel Tasarım II	4	4	6
A	Felsefe I	1	2	2	A	Çocuk II	2	2	3
GK	Anıtsal İnceleme ve İnkılap Tarihi I	2	0	2	GK	Anıtsal İnceleme ve İnkılap Tarihi II	2	0	2
GK	Türkçe II Yazılı Anlatım	2	0	2	GK	Türkçe II Sözlü Anlatım	2	0	2
GK	Yabancı Dil I	3	0	3	GK	Yabancı Dil II	3	0	3
MB	Eğitim Bilimine Giriş	3	0	3	MB	Eğitim Psikolojisi	3	0	3
TOPLAM		17	8	21	TOPLAM		18	6	21
III. YARIYIL					IV. YARIYIL				
DERSEN ADI		T	U	K	DERSEN ADI		T	U	K
A	Anasanat Atölye I	2	4	4	A	Anasanat Atölye II	2	4	4
A	Seçmeli Sanat Atölye I*	2	2	3	A	Seçmeli Sanat Atölye II*	2	2	3
A	Yazı	1	2	2	A	Çocuğun Sanatsal Gelişimi	2	0	2
GK	Bilgi	2	2	2	A	Sanat Felsefesi I	2	0	2
GK	Batı Sanatı Tarihi	3	0	3	GK	Bilgisayar II	2	2	3
MB	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3	0	3	MB	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	2	2	3
MB	Seçmeli	2	0	2	TOPLAM		12	10	17
TOPLAM		15	10	20	TOPLAM		12	10	17
V. YARIYIL					VI. YARIYIL				
DERSEN ADI		T	U	K	DERSEN ADI		T	U	K
A	Anasanat Atölye III	2	4	4	A	Anasanat Atölye IV	2	4	4
A	Seçmeli Sanat Atölye II*	2	2	3	A	Seçmeli Sanat Atölye IV*	2	2	3
GK	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2	0	2	A	Özel Öğretim Yöntemleri II	2	2	3
GK	Türk Sanatı Tarihi	3	0	3	GK	Sanat Eleştirisi	2	0	2
MB	Sanat Yöntemleri	2	0	2	GK	Çağdaş Sanat	3	0	3
MB	Özel Öğretim Yöntemleri I	2	2	3	MB	Lirik Eğitim Tarihi*	3	0	2
TOPLAM		13	8	17	MB	Öğretim ve Değerlendirme	3	0	3
TOPLAM		13	8	17	TOPLAM		16	8	20
VII. YARIYIL					VIII. YARIYIL				
DERSEN ADI		T	U	K	DERSEN ADI		T	U	K
A	Anasanat Atölye V	4	4	6	A	Anasanat Atölye VI	4	4	6
A	Seçmeli Sanat Atölye V*	2	2	3	A	Seçmeli Sanat Atölye VI*	2	2	3
A	Müze Eğitimi ve Uygulanması*	2	2	3	GK	Toplum Hizmet Uygulanmaları	1	2	2
MB	Özel Eğitim*	2	0	2	MB	Öğretim Uygulanması	2	6	6
MB	Rehberlik	3	0	3	MB	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2	0	2
MB	Okul Danışmanı	1	4	3	TOPLAM		11	14	18
TOPLAM		14	12	20	TOPLAM		11	14	18

T : Haftalık teorik ders saati.
 U : Haftalık uygulama ders saati.
 K : Dersin kredisi.
 Öğretmenlik Formasyonu Dersi

GENEL TOPLAM	Teorik	Uygulama	Kredi	Saat
	116	76	154	192

A: Alan ve alan eğitimi dersleri, MB: Öğretmenlik meslek bilgisi dersleri, GK: Genel kültür dersleri

Ek 3 1998 Resim Öğretmenliği ve 2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programlarında Kuramsal ve Zorunlu Sanat Derslerinin Kredi/Saat ve İşleniş Dönemleri

1998 Resim Öğretmenliği Lisans Programında kuramsal ve zorunlu sanat dersleri					2006 Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programında kuramsal ve zorunlu sanat dersleri					
Yarıyıl	Dersin Adı	T	U	K	Yarıyıl	Dersin Adı	T	U	K	
I	Sanat Tarihine Giriş	2	0	2	II	A	Sanat Tarihine Giriş	2	0	2
II	Türk Sanatı Tarihi	3	0	3	III	GK	Batı Sanatı Tarihi	3	0	3
II	Batı Sanatı Tarihi	3	0	3	IV	A	Çocuğun Sanatsal Gelişimi	2	0	2
III	Çağdaş Dünya Sanatı	2	0	2	V	GK	Türk Sanatı Tarihi	3	0	3
IV	Çağdaş Türk Sanatı	2	0	2	VI	GK	Sanat Eleştirisi	2	0	2
V	İnsanın Sanatsal Gelişimi	2	0	2	VI	GK	Çağdaş Sanat	3	0	3
V	Estetik	3	0	3						
VI	Sanat Eleştirisi	3	0	3						
Toplam	8 Ders	20	0	20	Toplam	6 Ders	15	0	15	

A : Alan Dersleri

GK: Genel Kültür Dersleri